

မြန်မာနိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး - သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲသင့်သည့် အကြောင်းအရင်း

RENAISSANCE INSTITUTE

Natural Resource Governance Institute

မူဝါဒရေးရာ ရွေးချယ်စရာများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဆက်စပ်၍ ရငွေ ထိန်းသိမ်းထားမှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ၊ အခြား စာရင်းများ၏ လက်ကျန်များ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်းများ စသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို အစီရင်ခံစာမှ ဖော်ထုတ် တင်ပြထားပါသည်။ ထို့ပြင် အထူးသဖြင့် မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းနှင့် မြန်မာ့ ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း ကဲ့သို့သော သဘာဝ သယံဇာတနှင့်သက်ဆိုင်သော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အမြတ်အစွန်း ရရှိမှုတွင် ဆုံးရှုံးနိုင်မှုရှိသည့် အန္တရာယ် အချို့ကို

လည်း ကျွန်ုပ်တို့ စစ်ဆေးဖော်ထုတ် တင်ပြထားပါသည်။ ဤနေရာ တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆောင်ရွက်သင့်သည့် ကဏ္ဍအသီးသီး အား အကြံပြု တင်ပြထားပြီး အစိုးရအနေဖြင့် ထိုဆုံးရှုံးမှု အန္တရာယ် များနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွင်ဖြေရှင်းရန် မည်ကဲ့သို့ မူဝါဒ အပြောင်းအလဲများအား စဉ်းစားသင့်သည်ကို ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့အနေဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကို အကောင် အထည်ဖော်မှု အချိန်ဇယား (မူကြမ်း) တစ်ခုကိုလည်း အကြံပြုထား ပါသည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အချိန်ဇယား (မူကြမ်း)

ရွေးချယ်စရာ မူဝါဒများ	၂၀၁၈	၂၀၁၉	၂၀၂၀
အကြံပြုချက် ၁၊ အခြားစာရင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှု	■		
အကြံပြုချက် ၂၊ အခြားစာရင်းများ၏ လက်ကျန်စာရင်းများ	■		
အကြံပြုချက် ၃၊ ရငွေ ထိန်းသိမ်းထားမှု	■		
စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးဌာနအလိုက် အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းများ			
အကြံပြုချက် ၄၊ ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံမှု ပုံစံအသစ်များနှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု	■	■	■
အကြံပြုချက် ၅၊ ညှိနှိုင်းဖော်ဆောင်မှုများ	■	■	■
အကြံပြုချက် ၆၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အဖွဲ့အသစ်	■	■	■
အကြံပြုချက် ၇၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လွတ်လပ်သောဘုတ်အဖွဲ့များ	■	■	■
လွှတ်တော်ရေးရာနှင့် ဥပဒေပြုကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းများ			
အကြံပြုချက် ၈၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဥပဒေသစ်	■	■	■

မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းထက် မြန်မာ့ကျောက်မျက် ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အခြားစာရင်းလက်ကျန် ရာခိုင်နှုန်း တော်တော်များများကို ယင်း၏ လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်မှုများကို မထိခိုက်စေဘဲ လွှဲပြောင်းသုံးစွဲနိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အကဲဖြတ် စိစစ်ချက်ပေါ်တွင် အခြေခံ၍ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အခြားစာရင်းမှ အနည်းဆုံး ၆၅% ကို ပြန်လည်ခွဲဝေ သုံးစွဲပါက မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ လုပ်ငန်းများကို မထိခိုက်စေဘဲ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သလို မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၏ အခြားစာရင်းမှ အနည်းဆုံး ၄၅% ကို ပြန်လည်ခွဲဝေ သုံးစွဲပါက မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းများကို မထိခိုက်စေဘဲ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။^၁ ဤ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း နှစ်ခု၏ အပိုအလျှံ စုဆောင်းငွေ စုစုပေါင်း မြန်မာ့ကျပ်ငွေ ၂.၈ ထရီလီယံကျော်သည် ပြည်ထောင်စုအတွက် လိုအပ်နေသော ဘဏ္ဍာငွေကို ချက်ချင်း ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အကယ်၍ အခြားစာရင်းလက်ကျန်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ပြန်လည်ခွဲဝေ သုံးစွဲမည်ဆိုပါက မည်သည့်နေရာများတွင် သုံးစွဲသင့်သည် ဆိုသည့် မေးခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်မှု မရှိသော ရွေးချယ်စရာအချို့ကို တင်ပြအပ်ပါသည်။

ရွေးချယ်စရာ ၁။ လိုငွေပြာဏှာငွေ သုံးစွဲခြင်းအတွက် ခွဲဝေသုံးစွဲခြင်း

လိုငွေပြာဏှာငွေ သုံးစွဲခြင်းအတွက် ခွဲဝေသုံးစွဲခြင်းသည် အရိုးရှင်းဆုံး ဖြစ်နိုင်ပြီး အဓိက အကျဆုံး ဖြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ဘတ်ဂျက်သည် အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းကို ကိုယ်စားပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆိုလျှင် ထိုသို့ ဘဏ္ဍာငွေ ခွဲဝေသုံးစွဲခြင်းကို ဦးစားပေးတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

လိုငွေကို ပြည်တွင်း သို့မဟုတ် ပြည်ချေးငွေဖြင့် ဖြည့်စွက်သုံးစွဲနိုင်ရာ နှစ်ခုစလုံး (အထူးသဖြင့် ပြည်ချေးငွေ)သည် အဆိုး/အနှုတ် အကျိုးဆက်ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ လိုငွေကို ပြည်တွင်းဘဏ္ဍာငွေဖြင့် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းသည် အစိုးရငွေချေးငွေ စာချုပ်များကို ပြည်တွင်းငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ ရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် တွက်ချက်မှုကို လွန်ခဲ့သော လေးနှစ်အတွက် ပျမ်းမျှစရိတ်များနှင့် အခွန်ပေးချေမှုများပေါ်တွင် အက်စ်အီးအီး များအတွက် တစ်နှစ်စာအပြည့် စုဆောင်းငွေ ခွင့်ပြုချက်အပေါ် အခြေခံပါသည်။

ဗဟိုဘဏ်သို့ ရောင်းချခြင်း အထူးသဖြင့် ငွေစက္ကူ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ငွေလိုအပ်ချက် (ဝယ်လိုအား) သည် ငွေဖြည့်တင်းပေးမှု (ရောင်းလိုအား)ကို အရှိန်မီအောင် မလိုက်နိုင်ပါက ငွေဖေါင်းပွမှုကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်းများအရ လိုငွေအရွယ်အစားနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး တစ်ရပ်လုံးတွင် သေးငယ်သော အစိုးရကဏ္ဍ၏ အရွယ်အစား ပါဝင်မှုတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် လိုငွေဖြည့်ဆည်းခြင်းသည် ငွေကြေးဖေါင်းပွမှုကို ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

မြန်မာ့ကျပ်ငွေ တန်ဖိုးသည် အနာဂတ်တွင် တန်ဖိုးလျော့ကျနိုင်သည့်

အလားအလာ ရှိနေသဖြင့် ပြည့်ချေးငွေရယူခြင်းသည်လည်း စရိတ်မြင့်မားနိုင်ပါသည်။ အစိုးရ၏ အခွန်အကောက်ရငွေ အတော်များများကို မြန်မာ့ကျပ်ငွေဖြင့် ရရှိခြင်းက နိုင်ငံခြားချေးငွေအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးရာ၌ စရိတ်မြင့်တက်နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ချေးငွေရယူမှု အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ အတိုးစရိတ်လည်း မြင့်တက်လာနိုင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ချေးငွေပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်မှု ခန့်မှန်းချက်အား အရဲစွန့်ရမှုရှိခြင်း ဆိုပြီး သတ်မှတ်လာနိုင်ပါသည်။

ဤကွာဟမှုကို ငွေကြေးဖြည့်တင်းပေးမှု တိုးမြှင့်စရာ မလိုသလို နိုင်ငံခြား ချေးငွေပေါ်တွင် မှီခိုစရာ မလိုဘဲ အခြားစာရင်းလက်ကျန်များက ကူညီနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤရွေးချယ်မှုက မြန်မာနိုင်ငံသားများအတွက် အစိုးရက လူနေမှုဘဝ သို့မဟုတ် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးရေး ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် ကတိကဝတ် ပြုသည့် လက္ခဏာမျိုး မဟုတ်ပေ။ လိုငွေဖြည့်ဆည်းရာတွင် အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ဤငွေကြေးသည် အခြေခံ အဆောက်အအုံများ သို့မဟုတ် ပညာရေးအတွက် သုံးစွဲမည့် ငွေကြေးများဟု မပြောနိုင်ပေ။

ရွေးချယ်စရာ ၂။ အခြေခံ အဆောက်အအုံများ၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုများ သို့မဟုတ် ပညာရေးအတွက် လျာထားချက်

ပြည်သူတို့၏ အသက်ရှင်နေထိုင်မှုဘဝ ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်ရေးနှင့် အမျိုးသား အခြေခံ အဆောက်အအုံများ စီမံကိန်း၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုများ သို့မဟုတ် ပညာရေး စသည့် ကျယ်ပြန့်သော စီးပွားရေး ရှင်သန်တိုးတက်မှု ဖြစ်ထွန်း ပေါ်ပေါက်စေရေးအတွက် ကုန်ကျမည့် အထူးစရိတ်များအတွက် လျာထားနိုင်ပါသည်။ ရန်ပုံငွေ မရရှိသော စီမံကိန်းများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်တင်းပေးရသည့်အခါ လျာထားခြင်းသည် ထိရောက်မှု ရှိပါသည်။

ဤရွေးချယ်စရာတွင် အကျိုးကျေးဇူးအချို့ ရှိပါသည်။ ပထမအကျိုးကျေးဇူးမှာ ရန်ပုံငွေများသည် သာမန်ဘတ်ဂျက် လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် စီးဆင်းသွားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းရန်ပုံငွေများသည် အခြားအစိုးရ အသုံးစရိတ်များ သုံးစွဲသည့်အတိုင်း တူညီသော ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရသဖြင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းကို ကောင်းမွန်စေပါသည်။ ဒုတိယ အကျိုးကျေးဇူးမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ဖြန့်ဖြူးရေး၊ ရေနံနှင့် သန့်ရှင်းမှု အခြေခံ အဆောက်အအုံ သို့မဟုတ် အမျိုးသား ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု စီမံကိန်း စသည့် ရန်ပုံငွေ လျော့နည်းရရှိသည့် စီမံကိန်းများအတွက် ဤရွေးချယ်စရာက ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်ဆည်းပေးပါလိမ့်မည်။ တတိယ အကျိုးကျေးဇူးမှာ ဤရွေးချယ်မှုက မြန်မာနိုင်ငံသားများအတွက် အစိုးရက လူနေမှုဘဝ ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် သို့မဟုတ် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးရေး ပိုမိုမြှင့်တင် ဆောင်ရွက်ရန် ကတိကဝတ်ပြုသည့် ပုံစံလည်း ဖြစ်ပါမည်။

ဤရွေးချယ်စရာတွင် အနည်းဆုံး အားနည်းချက်နှစ်ခု ရှိပါသည်။ ပထမ အားနည်းချက်မှာ ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ဤလျာထားချက်ကို အတည်ပြုရမည်ဖြစ်သော်လည်း လွှတ်တော်က အဆုံးအဖြတ်မပေးမီ အချို့သော နှစ်ပတ်လည် အသုံးစရိတ် သုံးစွဲမှုအား ကြိုတင်ချမှတ် သုံးစွဲရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယ အားနည်းချက်မှာ ငွေကြေး၏

၁ တွက်ချက်ရာတွင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် တစ်နှစ်စာအပြည့် အရေးပေါ် သုံးစွဲနိုင်သည့် စုဆောင်းငွေ ပေးထားပြီးအပေါ် ယင်းလုပ်ငန်းများ၏ လွန်ခဲ့သော လေးနှစ်အတွက် ပျမ်းမျှစရိတ်များနှင့် အခွန်ပေးချေမှုများပေါ် အခြေခံပြီး တွက်ချက်ထားပါသည်။

သဘောမှာ အလွယ်တကူ ပြောင်းလဲသုံးစွဲနိုင်သည့်အတွက် လျာထားသည့် အသုံးစရိတ် အမယ်များ (အမည်များ) အတွက် သုံးစွဲရာ၌ လျာထားချက်အတိုင်း တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်မှုကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည့် အခြေအနေရှိပါသည်။

ရွေးချယ်စရာ ၃။ ချေးငွေ ပြန်လည်ပေးဆပ်ခြင်းအတွက် လျာထားချက်

အခြားစာရင်းလက်ကျန်များမှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များထက် ချေးငွေပေးဆပ်ခြင်းအတွက် လျာထားခြင်းမှအပ ဤရွေးချယ်စရာသည် ယခင်ရွေးချယ်စရာနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤရွေးချယ်စရာ၏ အကျိုးမှာ အစိုးရ၏ ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပမြီရှင်များသို့ ပေးရမည့် အတိုးသင့်ငွေကို လျော့ချနိုင်ခြင်းဖြင့် အစိုးရ၏ ချေးငွေ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို လျော့ချပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤရွေးချယ်စရာက ကာလရှည်တွင် အစိုးရအနေဖြင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု နှင့် ပညာရေးတို့တွင် ပိုမိုသုံးစွဲနိုင်ရန် အထောက်အကူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ဤရွေးချယ်စရာ၏ အားနည်းချက်များမှာ ဤရွေးချယ်မှုက မြန်မာနိုင်ငံသားများအတွက် အစိုးရက ဆင်းရဲမှု လျော့ချခြင်းနှင့် ရှင်သန်တိုးတက်မှုအတွက် ကတိကဝတ်ပြုသည့် အချက်ပြုမှုမျိုး ဖြစ်မည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ပြင် အကယ်၍ ချေးငွေ ကန်ထရိုက်စာချုပ်များတွင် စောစီးစွာ ပြန်လည်ပေးဆပ်မှုအတွက် ပြစ်ဒဏ်ကြီးမားစွာ ချမှတ်မှု ပါဝင်ခဲ့လျှင် ဤရွေးချယ်စရာသည် ဖြစ်မြောက်နိုင်စွမ်း ရှိမည်မဟုတ်ပါ။

ရွေးချယ်စရာ ၄။ ပညာရေး သို့မဟုတ် အခြေခံ အဆောက်အအုံအတွက် အမြဲတမ်းရန်ပုံငွေ တည်ထောင်ခြင်း

ပညာရေး သို့မဟုတ် အခြေခံ အဆောက်အအုံအတွက် ရန်ပုံငွေ လျော့ပေါ့ချထားပေးသော အသုံးစရိတ်များအတွက် အမြဲတမ်းရန်ပုံငွေ တစ်ရပ်ကို အခြားစာရင်းလက်ကျန်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါသည်။ ထိုရန်ပုံငွေအား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားပြီး ပြန်လည်ရရှိသော ပျမ်းမျှ ငါးနှစ်စာ အတိုးကိုသာ ဤရွေးချယ်စရာ အောက်တွင် ရွေးချယ်ထားသော အသုံးစရိတ်များကို ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်ဆည်းပေးရာ၌ အသုံးပြုပါလိမ့်မည်။ ငွေအရင်းကိုမူ အပြောင်းအလဲမရှိ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အမြဲတမ်း ရန်ပုံငွေဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပရော်ဖက်ရှင်နယ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှ အမြတ်ရရှိမှု အများဆုံး ရှိနိုင်မည့် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ပြုပါလိမ့်မည်။ ထိုလုပ်ငန်းကို စီမံခန့်ခွဲရန် ပြင်ပ ပညာရှင်များအား ငှားရမ်းနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ငွေကြေးမည်သို့ သုံးစွဲမည်နှင့် မည်သည့် ရင်းနှီးပစ္စည်းများတွင် ရင်းနှီးမှု ပြုနိုင်သည်/မပြုနိုင်သည် ဆို

သည့်အချက်ကို လမ်းညွှန်နိုင်ရန် ရှင်းလင်းသော ဥပဒေမူဘောင် တစ်ခုကို ချမှတ်ပေးရန် လိုအပ်ပါမည်။

အမြဲတမ်း ရန်ပုံငွေနှင့်ပတ်သက်သည့် ပုံစံအချို့ ရှိပါသည်။ ဥပမာ ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် သဘာဝ သယံဇာတ အခွန်အကောက် ရရှိငွေဖြင့် တည်ထောင်ခဲ့သော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု တက်စပ်စ် ပြည်နယ် ၏ တက္ကသိုလ် - အမြဲတမ်း ရန်ပုံငွေသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၇.၅ ဘီလီယံအပေါ်မှ အတိုးရရှိငွေကို တက်စပ်စ် ပြည်နယ် အတွင်းရှိ အဆင့်မြင့်ပညာရေး၌ ယနေ့ထက်တိုင် ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်တင်းပေးလျက် ရှိပါသည်။^၂

သဘာဝ သယံဇာတ အခွန်အကောက် ရရှိငွေဖြင့်ပင် တည်ထောင်ခဲ့သော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အလတ်စကားပြည်နယ် - အမြဲတမ်းရန်ပုံငွေသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၅ ဘီလီယံပေါ်မှ အတိုးရရှိငွေ အလတ်စကားတွင် နေထိုင်ကြသူတိုင်းအား နှစ်စဉ် ငွေသားဖြင့် အစုပေါ် အမြတ်ငွေ ချီးမြှင့်ပေးလျက်ရှိပါသည်။^၃ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဝိုင်ရှင် (Wyoming) ပြည်နယ် ဓါတ်သတ္တု ယုံကြည်မှုရန်ပုံငွေသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇ ဘီလီယံပေါ်မှ အတိုးရရှိငွေကို သီးခြား မလျာထားဘဲ နှစ်စဉ် ဘတ်ဂျက်ထံသို့ ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်ဆည်းပေးပါသည်။^၄

ဤနည်းလမ်းသည် အစိုးရ၏ ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်ဆည်းရာ၌ တည်ငြိမ်သော ရင်းမြစ်တစ်ခုအဖြစ် ဖြည့်ဆည်းကူညီပေးသည်ဖြစ်ရာ ထိထိရောက်ရောက် လုပ်ကိုင်နိုင်စေရန် ခိုင်မာသော ဥပဒေမူဘောင်တစ်ရပ် လိုအပ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လမ်းညွှန်ချက် သို့မဟုတ် စောင့်ရှောက်ကာကွယ်မှု မပြည့်စုံပါက ရန်ပုံငွေ အလွဲ စီမံခန့်ခွဲမှုသည် အရေစွန့် ဆောင်ရွက်ရမှု သို့မဟုတ် ဆုံးရှုံးမှုကို ပိုမိုဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ လွဲမှားစွာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အလွန်အကျွံ အရေစွန့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ကြောင့် ကူဝိတ်နှင့် လစ်ပျားနိုင်ငံတို့၏ ရန်ပုံငွေများသည် ဒေါ်လာဘီလီယံ အမြောက်အမြား ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့် သာဓကများလည်း ရှိပါသည်။^၅

ရွေးချယ်စရာ ၅။ တည်ငြိမ်ရေး ရန်ပုံငွေတစ်ရပ်သို့ ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း

အခြားနိုင်ငံအချို့ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည့်အတိုင်း ဘဏ္ဍာရေး အသုံးစရိတ်များ ချောမွေ့စွာ သုံးစွဲနိုင်စေရန် အစိုးရက တည်ငြိမ်ရေး ရန်ပုံငွေတစ်ရပ်ကို တည်ထောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ သီဝီရီအားဖြင့် ဤရန်ပုံငွေများသည် အစိုးရ၏ ငွေကြေး အခွန်အကောက် ရငွေများ မမျှော်လင့်ဘဲ မြင့်မားသွားသည့်အခါ ဥပမာ ရေနံဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်သွားသည့်အခါမျိုးတွင် ထိုတိုးတက်ရရှိသော ဘဏ္ဍာငွေများကို စုဆောင်းသိမ်းဆည်းထားသည့် ရန်ပုံငွေများ ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် မမျှော်လင့်ဘဲ ငွေကြေး အခွန်အကောက် ရငွေများ လျော့နည်းလာသည့်အခါ ထိုရန်ပုံငွေမှ ငွေကြေးကို ထုတ်ယူ၍ အစိုးရငွေတိုက် (ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်)ထံသို့ ထည့်သွင်းပါသည်။

၂ NRG-CCSI. Texas Permanent University Fund (2013), Online; https://resourcegovernance.org/sites/default/files/NRF_Texas_October2013.pdf.
၃ NRG-CCSI. Alaska Permanent Fund (2013), Online; https://resourcegovernance.org/sites/default/files/NRF_Alaska_August2013.pdf
၄ NRG-CCSI. Permanent Wyoming Mineral Trust Fund (2013), Online; https://resourcegovernance.org/sites/default/files/NRF_Wyoming_October2013.pdf
၅ NRG-CCSI. Managing the Public Trust: How to make natural resource funds work for citizens (2014), Online; https://resourcegovernance.org/sites/default/natural-resource_fund.

သာကေအားဖြင့် ချီလီနိုင်ငံ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေး တည်ငြိမ်ရေး ရန်ပုံငွေနှင့် ပီရူးနိုင်ငံ ငွေကြေးတည်ငြိမ်ရေး ရန်ပုံငွေ နှစ်ရပ်လုံးသည် ၎င်းတို့၏ အမျိုးသား ဘတ်ဂျက်များကို ထိထိရောက်ရောက် တည်ငြိမ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများ မတည်ငြိမ်မှုကြောင့် အများဆုံးဖြစ်ရသော အခွန်အကောက် ရငွေများ မရေရာမှုကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ဆော်ဒီအာရေဗီးယားနိုင်ငံ ငွေကြေးရေး အာဏာပိုင်အဖွဲ့ (SAMA)၏ ဦးပိုင်လုပ်ငန်း နှင့် ကာတာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အာဏာပိုင် အဖွဲ့တို့ကလည်း ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သမိုင်းတလျှောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏အစိုးရ ဘဏ္ဍာငွေမှာ အတက်အကျရှိသည့် ပုံသဏ္ဍာန်ကြောင့် တည်ငြိမ်ရေး ရန်ပုံငွေက အစိုးရ၏ နှစ်လတ် ငွေကြေးမူဘောင်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ အထောက်အကူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင် ထိရောက်သောရန်ပုံငွေများထက် ထိထိရောက်ရောက် မရှိသော တည်ငြိမ်ရေးရန်ပုံငွေ အမြောက်အမြား ရှိပါသည်။ ကာဇတ်စတန်နိုင်ငံ၊ မက်စီကိုနိုင်ငံ၊ မွန်ဂိုးလီးယားနိုင်ငံ၊ ထရီနီဒက်၊ တိုဘာဂိုနိုင်ငံ နှင့် ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံ စသည့် နိုင်ငံတို့တွင် တည်ငြိမ်ရေး ရည်မှန်းချက်များ ထားရှိသော်လည်း ယခုအထိ အသုံးစရိတ် မြင့်တက်လာမှုကို လျော့ချရန် ကြိုးပမ်းမှုများမှာ အောင်မြင်မှု မရရှိသေးပါ။ မအောင်မြင်ရသည့် အကြောင်းမှာ တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ မတူညီပါ။ သို့ရာတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ဥပဒေမူဘောင် သတ်မှတ်ချက် မပြည့်စုံခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အားနည်းခြင်း၊ လွှတ်တော်များမှ ဘတ်ဂျက်တည်ငြိမ်မှု၏ တန်ဖိုးကို ရှေ့တန်းမတင်ခြင်း စသည့် အခြေအနေမျိုးတွင် ရန်ပုံငွေများ မထိရောက်ပါ။^၆ ထို့ပြင် ၎င်းနိုင်ငံများတွင် ဘတ်ဂျက်တည်ငြိမ်ရေးသည် အစိုးရ၏ အခြေခံ ပါဝါနကျသည့် ရည်မှန်းချက် ဖြစ်ထိုက်သည် မဖြစ်ထိုက်သည်ကို ရှင်းလင်းစွာ မူဝါဒ မချမှတ်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ရွေးချယ်စရာ ၆။ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်တစ်ခု တည်ထောင်ပြီး မတည်ရင်းနှီးငွေအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း

အစိုးရသည် အခြားစာရင်း လက်ကျန်ငွေ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံမှ ဘီအင်နီဒီအီးအက်စ်ဘဏ် (BNDES)၊ ကိုရီးယားနိုင်ငံမှ ကိုရီးယား ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (Korea Development Bank) သို့မဟုတ် ကာတာနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (Qatar Development Bank) ကဲ့သို့ အမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်တစ်ခုအတွက် မတည်ရင်းနှီးငွေများ ဖြည့်ဆည်းပေးရန် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ထိုဘဏ်များမှ တဆင့် နိုင်ငံတော်မှ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများအား စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးစံများအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ချေးငွေများ ထုတ်ပေးပါသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုလျှင် အဆိုပြုလာသော လုပ်ငန်းများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကျိုးအမြတ် ပြန်လည်ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပြီး စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို တွန်းအားပေးနိုင်ရပါမည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လိုအပ်သည့် အချိန်ဖြစ်ရာ ဤနည်းလမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် များစွာ အသုံးဝင်မည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များသည် မိမိနှင့် နီးစပ်ရာလူ ကောင်းစားရေး နှင့် အဂတိလိုက်စားမှုများ ဖြစ်လာလွယ်စေနိုင်မည့် အနေအထားရှိပါသည်။ ဥပမာ မွန်ဂိုး

လီးယားနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် သို့မဟုတ် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံမှ ဘီအင်နီဒီအီးအက်စ် ဘဏ်တို့ကဲ့သို့ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤရွေးချယ်စရာသည် အရေစွန့်ရမှု မြင့်မားသည့် ရွေးချယ်စရာဖြစ်မည်ဟု မိမိတို့မှ ထင်မြင်ယူဆပါသည်။

အကြံပြုချက် ၃။ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ရငွေ ထိန်းသိမ်းမှု စည်းမျဉ်းများကို ထုတ်ပြန်ခြင်း

ဤအစီရင်ခံစာက မီးမောင်းထိုးပြထားသည့်အတိုင်း လက်ရှိ ရငွေ ထိန်းသိမ်းမှု စည်းမျဉ်းများသည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အမြတ်အစွန်း ရရှိနိုင်စွမ်းနှင့် ပြည့်သူ့ဘဏ္ဍာရေးကို စွမ်းဆောင်ရည် ပြည့်စွာ ခွဲဝေသုံးစွဲခြင်းအတွက် သွေဖည်သည့် မက်လုံးများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ပထမဦးစွာ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ လုပ်ငန်းနှင့် ကျောက်မြတ်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းတို့ကဲ့သို့ rent collecting နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ကြီးမားသော အခြားစာရင်းလက်ကျန် အမြောက်အမြားကို စုဆောင်း ရရှိထားပါသည်။ ဤ စုဆောင်းရငွေများသည် အခွင့်အလမ်း စရိတ်များ ဖြစ်ကြပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်တွင် အပ်နှံထားမည့်အစား ယင်းငွေကြေးများကို ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု၊ ပညာရေး သို့မဟုတ် အခြေခံ အဆောက်အအုံကဲ့သို့သော ပိုမိုအကျိုးရှိမည့် နေရာများတွင် သုံးစွဲနိုင်ပါသည်။

ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် အရှုံးပေါ်နေသော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ရငွေရာခိုင်နှုန်း တော်တော်များများကို ၎င်းတို့၏ အခြားစာရင်းတွင် ထိန်းသိမ်းထားရှိပြီး ကုန်ကျစရိတ်ကို ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်မှ ကျခံ သုံးစွဲစေခြင်းသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အမြတ်အစွန်း ပိုမိုရရှိမှုအတွက် မက်လုံးပေးမှုကို ကဖျက်ကယက် ဖြစ်စေပါသည်။ ဥပမာ-အမှတ် (၃) အကြီးစား စက်မှုလုပ်ငန်းကဲ့သို့ အရှုံးပေါ်နေသော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဖြစ်ပါသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအချို့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး နှင့် ဆက်နွယ်သော ကုန်ကျစရိတ်ကို မြင့်မားစေခြင်းနှင့် ရငွေ ပိုမိုတိုးတက်လာမှုကို အားနည်းစေပါသည်။

တတိယအချက် အနေဖြင့် အချို့သော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တရားဝင် ရငွေ တွက်ချက်ရာ၌ အမြတ်ငွေ ခွဲဝေခြင်းနှင့် transit fee ကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုမှ မဟုတ်သည့် passive revenue များအား ထည့်သွင်းထားသောကြောင့် အချို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် ထိုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ငွေသားစီးဆင်းမှုသည် သဘာဝအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ဖောင်းပွနေလျက် ရှိပါသည်။ ကုန်းတွင်း ရေနံထုတ်လုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ရေနံပိုက်လိုင်းလုပ်ငန်းကဲ့သို့သော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ တကယ်တမ်း အစမှ အဆုံး ကိုယ်တိုင် လုပ်ကိုင်လည်ပတ်လျက်ရှိသည့် လုပ်ငန်းများ၏ အမြတ်ရရှိမှု မရှိ (သို့) နည်းလျက်ရှိသည်ကို အထက်တွင် ဖော်ပြသည့် ရငွေများမှ ဖုံးကွယ်ထားပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သီဝရီအားဖြင့် နိုင်ငံတော်ပိုင် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ရငွေထိန်းသိမ်းမှုသည် အသုံးစရိတ် လိုအပ်ချက်ကို ထင်ဟပ်စေရမည်ဖြစ်သလို အခြားတစ်ဖက်တွင် အစိုးရက အတည်ပြုထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်တို့ကိုလည်း ထင်ဟပ်သင့်ပါသည်။ ထိန်းသိမ်း

၆ အထက်ဖော်ပြပါ စာတမ်း ibid

ထားသော ငွေများမှာ လိုအပ်သည်ထက် ကျော်လွန်များပြားလာသည့် အခါ ပြဿနာများ ဖြစ်လာစေနိုင်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သယံဇာတများကို ပညာရေး နှင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံကဲ့သို့ အကျိုးရှိသည့် သုံးစွဲမှုများမှ အကျိုးမရှိသော သုံးစွဲမှု (သို့) လွှဲများသော ခွဲဝေအသုံးချမှု ဖြစ်စေပါသည်။ အလားတူစွာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် လုံလောက်သော ငွေကြေးအရင်းအနှီး မရှိသော အခါ တခါတရံ ယင်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို မဖြည့်ဆည်းနိုင်ခြင်းမျိုး ရှိတတ်ပါသည်။ ဥပမာ မက္ကစီကိုနိုင်ငံမှ ပီးမက်စ် (PEMEX) ကိစ္စတွင် ဆယ်စုနှစ်များစွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လျော့နည်းရရှိခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

ရငွေ ထိန်းသိမ်းမှု စည်းမျဉ်းများနှင့် အမြတ်အစွန်း ပိုမိုဖော်ဆောင်နိုင်မှုကို ပိုမိုကောင်းမွန် တိုးတက်စေရန် ရွေးချယ်စရာ အချို့ ရှိပါသည်။ ဤနည်းလမ်း တစ်ခုစီသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် နိုင်ငံတော်၏ ကွဲပြားခြားနားသော ထိန်းကွပ်မှု အနိမ့်အမြင့်ကို ကျင့်သုံးပါသည် (အောက်ပါပုံကို ကြည့်ပါ)။ အတိုင်းထက်လွန်သော ကိစ္စများကို ဖော်ပြရလျှင် ကမ်မရွန်းနိုင်ငံ နှင့် မက္ကစီကိုနိုင်ငံရှိ အမျိုးသား ရေနံကုမ္ပဏီများ (လက်ရှိ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော စွမ်းအင်ကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မတိုင်မီ) နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီများက ရငွေအားလုံးကို တခါတရံ ကုန်ကျစရိတ်ထက် ကျော်လွန်၍ ဗဟိုအစိုးရ၏ ငွေတိုက်စာရင်းထဲသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့နောက် အစိုးရသည် နှစ်စဉ်ဘတ်ဂျက်သို့ ခွဲဝေပေးပြီး ငွေတိုက်ဌာနက ငွေကြေးအချို့ကို ကုမ္ပဏီသို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးပါသည်။ ဤနည်းလမ်းသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများအား မြင့်မားသည့်

တရားဝင် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု ဒီဂရီကို ဖြစ်စေသော်လည်း အစိုးရက ယင်းလုပ်ငန်းများ၏ လိုအပ်ချက်ကို သေချာစွာ အကဲဖြတ်စိစစ်မှု မပြုနိုင်လျှင် ကုမ္ပဏီများအား ရန်ပုံငွေ လျော့နည်း ဖြည့်ဆည်းမှုကဲ့သို့ ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ပါသည်။

အခြား အစွန်းတဖက်တွင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များအား ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍများကဲ့သို့ အခွန်နှုန်းတူတူ ကောက်ခံခြင်း နှင့် အလားတူ စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံ၊ မလေးရှားနိုင်ငံ၊ နော်ဝေနိုင်ငံနှင့် ရုရှားနိုင်ငံတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံစီတွင် အမျိုးသား ရေနံကုမ္ပဏီသည် ၎င်း၏ အမြတ်အစွန်းကို ထိန်းသိမ်းထားပြီး ထို့နောက်တွင် မူပိုင်ခွင့်များ၊ အခကြေးငွေများ၊ အခွန်များ၊ နှစ်စဉ် အစုပေါ်အမြတ်ငွေ တခါတရံ ယင်း၏ အမြတ်အစွန်း ဝေစုတို့ကို ငွေတိုက်ဌာနသို့ လွှဲပြောင်းပေးပါသည်။^၇ သို့ရာတွင် အစုပေါ်အမြတ် ခွဲဝေမှုသည် နိုင်ငံရေးအရ များစွာ အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ အစိုးရသည် ပိုင်ရှင်အဖြစ် ရရှိသည့် အသားတင် အမြတ်အစွန်း၏ မည်သည့် ရာခိုင်နှုန်းကို ကုမ္ပဏီတွင် ပြန်လည်မြှုပ်နှံမည့် ငွေတိုက်ဌာနသို့ အစုပေါ်အမြတ်ငွေ မည်မျှ လွှဲပြောင်းပေးမည်ဆိုသည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါသည်။ ရုရှားနိုင်ငံတွင် အမျိုးသားရေနံကုမ္ပဏီများ ဖြစ်ကြသည့် Rosneft နှင့် Gazprom တို့က ယေဘုယျအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရှာဖွေရရှိငွေ အများစုကို ထိန်းသိမ်းထားနေချိန်ဝယ် မလေးရှားနိုင်ငံမှ Petronas ကုမ္ပဏီသည် ၎င်း၏ အမြတ်အစွန်း အများစုကို ငွေတိုက်ဌာနသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ပါသည်။ ဤနည်းလမ်းက လုပ်ငန်းများအား ကိုယ်ခြေထောက်ပေါ် ကိုယ်ရပ်တည်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး

ရုပ်ပုံ - နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီများအတွက် ရငွေထိန်းသိမ်းခြင်း ယေဘုယျပုံစံများ

၇ Patrick R.P. Heller et al. reforming National Oil Companies: Nine Recommendations (Natural Resource Governance Institute, 2014). Online: <http://resourcegovernance.org/analysis-tools/publications/reforming-national-oil-companies-nine-recommendations>

ကုမ္ပဏီများအား အမြတ်အစွန်း အမြောက်အများကို ထိန်းသိမ်းခွင့် ပြုရာမှ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သော ဆုံးရှုံးမှုအန္တရာယ်ကို လျော့ချပေး သလို အစိုးရ၏ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု တာဝန်ကိုလည်း လျော့နည်း စေပါသည်။

ဤအစွန်းနှစ်ခုအကြားတွင် ဥပဒေအရ ရငွေဝေစုခွဲဝေခြင်း ဖော်ပြမှု လာ ရှိပါသည်။ ယင်းသည် ရငွေကို ထိန်းသိမ်းထားသော နိုင်ငံ တော်ပိုင် ကုမ္ပဏီမှ အမျိုးသားအစိုးရသို့ ဝေစုခွဲပေးရမည့် ရာခိုင်နှုန်း နှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရက နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီသို့ လွှဲပြောင်းပေးရမည့် ပမာဏတို့ကို အတိအကျ ပြဌာန်းသတ်မှတ်ပေးပါသည်။ ယင်းနည်း လမ်းအား အစိုးရမှ သွယ်ဝိုက်ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ထောက်ပံ့ ငွေပမာဏ အတွက်မူ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့် အမြောက်အမြား ပေးထား လျက်ရှိဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုဖော်ပြမှုလာများမှာ စံနှုန်းများအတိုင်း ကိုက်ညီအောင် ဆောင်ရွက် ရန် ခက်ခဲပေသည်။ သို့သော် ဂါနာနိုင်ငံ၊ ကူဝိတ်နိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ် နိုင်ငံတို့က ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂါနာနိုင်ငံ၊ အမျိုး သား ရေနံကော် ပိုရေးရှင်းအတွက် ရငွေထိန်းသိမ်းခြင်း carried interest (လုပ်ငန်းအတွင်း ငွေကြေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မရှိဘဲ ပါဝင် သော ရှယ်ယာ) နှင့် ပါဝင်သော ရှယ်ယာ အချိုးအရ ရရှိသည့် အမြတ်ငွေ၏ ၅၅ ရာခိုင်နှုန်း (မည်သည့်နှစ်တွင်မဆို ရေနံမှ ရရှိငွေ စုစုပေါင်း၏ ခန့်မှန်းခြေ ပျမ်းမျှ ၃၀ မှ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်) ကိုသာ ထိန်းသိမ်းခွင့် ပြုပါသည်။ အစိုးရသည် နှစ်စဉ် ဘတ်ဂျက် ဥပဒေတွင် ဤသို့ငွေပမာဏအောက်တွင် ရငွေကို ထိန်းသိမ်းရန် ကန့်သတ်ထားပါသည်။ ကျန်ရှိသော ရငွေအားလုံးကို ဗဟိုအစိုးရက ပိုင်ဆိုင်သည့် အထူးရေနံ ရန်ပုံငွေများသို့ လွှဲပြောင်းပေးပါသည်။ ကူဝိတ်နိုင်ငံမှ ကူဝိတ်အမျိုးသား ရေနံကုမ္ပဏီသည် ယင်း၏ကုန်ကျ စရိတ်များ၊ ရေနံချက်လုပ်ခြင်းမှ ရရှိငွေများ နှင့် ရေနံတစ်စည်ပေါ်မှ ၅၀ ဆင့်နှုန်း ကောက်ခံရရှိငွေများကို ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ ရရှိ ငွေများ၏ ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းကို အချုပ်အချာ ဓနရန်ပုံငွေထဲသို့ အပ်နှံ ပါသည်။ ကျန်ရှိသော ငွေများအားလုံးကို အစိုးရ ငွေတိုက်ဌာနသို့ ပေးပို့ပါသည်။^၁ ပက်ထရို ဗီယက်နမ်သည်လည်း ရငွေစီးဆင်းခြင်း လမ်းကြောင်းအသီးသီးအတွက် သတ်မှတ်ထားသော ရာခိုင်နှုန်းများ ဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားပါသည် (ဥပမာ အစုပေါ်အမြတ်ငွေ နှင့် မူပိုင် ခွင့်၏ ၅၀ %) နှင့် ကျန်ငွေကို ငွေတိုက်ဌာနသို့ ပေးသွင်းပါသည်။^၂

အထက်တွင် ကိုယ်စားပြု နမူနာပုံစံများ ဖော်ပြထားပြီး အောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေနှင့် ပိုမို ဆီလျော်မည့် ရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်း လေးမျိုးကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ရွေးချယ်စရာ တစ်ခုချင်း စီ၏ အကျိုး နှင့် အချက်များကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။ အရေးကြီး သည့် အချက်တစ်ချက်အဖြစ် ဖော်ပြလိုသည်မှာ ယင်းရွေးချယ်စရာ အားလုံးသည် ၎င်းတို့သက်သက်ဖြင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ၏ ဆောင်ရွက်ချက်ကို ကောင်းမွန်တိုးတက်စေလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက် မှု (ဥပမာ ရငွေတိုးတက်ခြင်း၊ ကုန်ကျစရိတ် လျော့ချခြင်းနှင့် ၎င်း တို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မဟာဗျူဟာ အောင်မြင်မှုရှိခြင်း) စသည်တို့ ပေါ်ပေါက်လာရန် အောက်ပါအချက်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပေသည် - (၁) ရှင်းလင်းသော မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်များနှင့် ဆောင်ရွက်

ချက် ပစ်မှတ်/ရည်မှန်းချက်များကို အသေးစိတ် ရှင်းလင်းဖော်ပြစေ ခြင်း။ (၂) ယင်းရည်မှန်းချက်များ နှင့် လိုက်နာ ဆောင်ရွက်စေရန်နှင့် လျာထားချက်များ ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဥပမာအားဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ပရော်ဖက်ရှင်နယ် ဆန်သော စီမံခန့်ခွဲမှုမှ တစ်ဆင့် (လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်အပေါ် အခြေခံပြီး လစာပေးခြင်း အပါအဝင်) ဝန်ထမ်းများ၏ ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုနှင့် စွမ်းရည်ကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အားကောင်းသော ကြီးကြပ်ကွပ် ကဲမှု (ဥပမာ လွတ်လပ်သော ဘုတ်အဖွဲ့များ၊ စီမံကိန်း နှင့် ဘဏ္ဍာ ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးကို လုံလောက် သော သတင်းအချက်အလက် ပို့ပေးခြင်း၊ လွှတ်တော်မှ စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးခြင်း) နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု (၃) ကုန်ကျစရိတ် စွမ်းဆောင် ရည် ပိုမိုကောင်းမွန် တိုးတက်စေခြင်း ဥပမာ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ကန့်သတ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် (၄) ရငွေ များ ပိုမိုတိုးပွားစေခြင်း ဥပမာ အခွန်မက်လုံးပေးမှုများကို ပြန်လည် စစ်ဆေးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရွေးချယ်စရာ ၁။ Rent Collecting လုပ်ဆောင်သည့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအား သီးသန့် ရငွေ ထိန်းသိမ်းသည့် ဖော်ပြမှုလာ တစ်ရပ်ကို ခွင့်ပြုပေးခြင်း ဥပမာ ရည်မှန်းချက် ပြည့်မီခြင်း သို့မဟုတ် ရငွေ၏ ရာခိုင်နှုန်းတစ်ခုအပေါ်တွင် မူတည်စေခြင်း

ဤရွေးချယ်စရာသည် ဂါနာနိုင်ငံ၊ ကူဝိတ်နိုင်ငံ နှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ တို့တွင် ကျင့်သုံးလိုက်နာ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် နည်းလမ်း နှင့် အတူတူဖြစ်ပြီး အမြတ်အစွန်းရရှိသော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ် ငန်းများမှ ရရှိသော ရငွေများကို ပြည်ထောင်စု နှင့် ယင်းနိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြား ပိုမို စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်စုံစွာ တရား ဝင် ဖော်ပြမှုလာအရ ခွဲဝေသုံးစွဲခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤရွေးချယ်စရာ အောက်တွင် အရှုံးပေါ်နေသော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေ ဖြင့် ယခင်က တွေ့ကြုံခဲ့ရသော အလားတူ စိန်ခေါ်ချက်များကို ဆက်လက် ရင်ဆိုင်ရပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် သဘာဝ သယံဇာတ ထုတ်လုပ်သော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့်မူ အလွန် ကြီးမားသော အခြားစာရင်းလက်ကျန်များ စုဆောင်းနိုင်မည့် အခြေ အနေမျိုး ဖြစ်လာမည် မဟုတ်တော့ပါ။ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ရငွေ ယိုဖိတ်မှု အန္တရာယ်ကို သဘောတူညီထားသည့် ရငွေထိန်း သိမ်းမှု ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ကန့်သတ်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် ရငွေများ မြှင့်တင်ရန် အားနည်းသော မက်လုံးပေးမှု များနှင့် အချို့သော လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှု ယူနစ်များ၏ အသုံးစရိတ် များအား ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ် များအား ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက်ကိုလည်း ဤနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင် ရွက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ရငွေ ထိန်း သိမ်းမှုသည် ဥပမာအားဖြင့် ကုန်းတွင်းရေနံလုပ်ငန်းမှ အနည်းဆုံး အမြတ်အစွန်း ရရှိမှု၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း စသည်ဖြင့် ရည်မှန်းချက် အောင်မြင်မှုပေါ်တွင် မူတည်စေနိုင်ပါသည်။ အခြားနည်းအနေဖြင့် ရငွေထိန်းသိမ်းမှုကို ရငွေ၏ ရာခိုင်နှုန်းအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ သတ် မှတ်နိုင်ပါသည်။ ဤတွင် ရငွေဟုဆိုရာ၌ ထုတ်လုပ်မှုရှိသော လုပ် ငန်းရပ်များမှ ရရှိသည့် ရငွေများကို ဆိုလိုပါသည်။ ဥပမာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံတော်ပိုင်ဆိုင်မှု ရှယ်ယာ

၁ Paul Stevens "Kuwait Petroleum Corporaton: An enterprise in grid," in Oil and Governance: State-Owned Enterprises and the World Energy Supply, eds. David G. Victor, David R. Hults and Mark C. Thurber (Cambridge University Press, 2012).
၂ HELLER et al., Reforming National Oil Companies.

အချိုးမှ အမြတ်ရငွေ၏ X ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ယင်းနိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကိုယ်တိုင် ထုတ်လုပ်သည့် ရေနံစည်တစ်စည်ပေါ်မှ/သံရိုင်း တစ်အောင်စပေါ်မှ/ သစ်ချုပ် တစ်ချုပ်ပေါ်မှ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ရရှိမှုတို့ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်း ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ကွဲပြားခြားနားသည့် လိုအပ်ချက်များ နှင့် ကုန်ကျ စရိတ်များ (ဥပမာ မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းသည် ၎င်း၏ ကုန်းတွင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ချက်အချို့ကို ထိန်းချုပ်စီမံ ခန့်ခွဲ လုပ်ကိုင်ပြီး မြန်မာ့ကျောက်မြတ်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း မှာ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်မည်မဟုတ်ပါ) ကို ထင်ဟပ်သည့် ၎င်းတို့ ကိုယ်ပိုင်ရငွေ ထိန်းသိမ်းမှု စည်းမျဉ်းကို လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ အခက် အခဲအချို့မှာ အမြတ်အစွန်း ရှာနိုင်စွမ်းကို အားပေးနိုင်မည့် ရငွေ ထိန်းသိမ်းမှု ဖော်မြူလာတစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော ဖော် မြူလာများကို ရေးဆွဲခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဖော်မြူလာသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၏ အမြတ်ငွေမှ အကျိုးရှိသော သုံးစွဲမှုများ (ဥပမာ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု၊ ပညာရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ) ဟန်ချက်ညီ စေရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

ဤရွေးချယ်စရာ၏ အားနည်းချက်မှာ မှန်ကန်သော ဖော်မြူလာကို ရေးဆွဲရန် အနည်းငယ်ခက်ခဲခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံ ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အသုံးစရိတ် လိုအပ်ချက်များ တစ်နှစ်ပြီး တစ်နှစ် ပြောင်းနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်းများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သတ်မှတ်ထားခြင်းနှင့် ကုန်ကျ စရိတ်များ တွက်ချက်ထားခြင်း မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ဖော်မြူလာသည် အလွယ်တကူ ပြောင်းလဲနိုင်ဖို့ရန် လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ သို့မဟုတ်လျှင် သာမန် အသုံးစရိတ်များအတွက်သာ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ငွေလုံး ငွေရင်း အသုံးစရိတ်များကို ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်မှ ဆက်လက် ကျခံစေနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ရငွေထိန်းသိမ်းမှုကို ထူးထူးခြားခြား လျော့ချဖြတ်တောက်ပြီး ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်၏ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်တွင် ငွေသားထည့်ဝင်မှုများနှင့် သဘာဝအားဖြင့် ငွေ လုံးငွေရင်း သုံးစွဲခြင်း စသည့် အခြား အမျိုးအစားများကိုလည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်စေသင့်ပါသည်။

ရွေးချယ်စရာ ၂။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ရရှိငွေများကို ပြန် လည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန် လိုအပ်ပြီး နိုင်ငံတော်၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ ပြန်လည်ရရှိသော ဝေစုများနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ကိုယ်တိုင် ထိန်းချုပ် လုပ်ကိုင်သည့် လုပ်ငန်းများမှ ရရှိသော ရငွေများမှအပ ကျန်ရငွေများ အားလုံးကို ဖယ်ထုတ်ခြင်း

ဤနည်းလမ်းမှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြန် လည်ဖွင့်ဆိုပြီး ထုတ်လုပ်မှုခွဲဝေခြင်း၊ ငှားရမ်းခများ၊ လိုင်စင်ခများနှင့် ဝန်ဆောင်ခများကို ဖယ်ထုတ်ရန် ဖြစ်ပြီး ဤရငွေ စီးဆင်းရာလမ်း ကြောင်းများသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ကောက်ခံခြင်း မပြုတော့ဘဲ သက်ဆိုင်ရာ အခွန်အကောက် ကောက်ခံသည့် အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းများ (ဥပမာ အိုင်အာရီဒီ - ပြည်တွင်းအခွန် ဦးစီးဌာန၊ ငွေတိုက်ဦးစီးဌာန) မှ ကောက်ခံစေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤနည်းလမ်းအရ ထိန်းသိမ်းရမည့် အမြတ်ဝေစုမှာ ၅၅ %အတိုင်း ဆက်လက်တည်ရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ရငွေများကို နိုင်ငံ တော်မှ ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ်တွင် ပြန်ရငွေများနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းက ကိုယ်တိုင် ထိန်းချုပ် လုပ်ကိုင်သည့် လုပ်ငန်းများမှ

တစ်ဆင့် ရရှိသည့် ရငွေများသာဆိုပြီး ကန့်သတ်ထားပါသည်။ ဤနည်းလမ်းသည် အမြတ်အစွန်း ရရှိလျက်ရှိသော နိုင်ငံပိုင် စီး ပွားရေးလုပ်ငန်းများက အမြောက်အမြား စုဆောင်းမိခြင်းကို ဖြေရှင်း နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာ ရငွေတွက်ချက်မှု စံချိန်စံ နှုန်းတို့အကြား ချိန်ညှိပေးပါလိမ့်မည်။ သို့သော် အမြတ်အစွန်း ရရှိ မှုကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေခြင်း ရှိ/မရှိ ဆိုသည်မှာမူ မသေချာပါ။ အခြားတစ်ဖက်တွင် စီမံခန့်ခွဲမှု အပိုင်းက ကိုင်တွယ်ရမည့် ငွေ ပမာဏသည် passive revenue များထက် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် လုပ်ကိုင်သည့် လုပ်ငန်းပေါ်တွင် ပိုမို အခြေခံလာပါလိမ့်မည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများ၏ မန်နေဂျာများ၏ အကျိုးနှင့် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အမြဲတမ်း မဟုတ်သော်လည်း ရံဖန်ရံခါ ချိန်ညှိရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ရငွေ ထိန်းသိမ်းခြင်းသည်လည်း နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အသုံးစရိတ် လိုအပ်ချက်များနှင့် ချိတ်ဆက်ရန် လိုအပ်လိမ့်မည် မဟုတ်သေးပါ။ အထူးသဖြင့် သက် ဆိုင်ရာ လိုင်းဝန်ကြီးဌာနများမှတစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စုမှ ငွေလုံးငွေ ရင်းဘတ်ဂျက်များဆက်လက်ချပေးနေလျှင် အမြတ်အစွန်းအမြောက် အမြားကို စုဆောင်းနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ရွေးချယ်စရာ ၃။ ရငွေအားလုံးကို ငွေတိုက်ဌာနတွင် စုပေါင်းထား ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရက နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းအား ၎င်းတို့၏ မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်များနှင့် လိုအပ်ချက်များ ပေါ်တွင် အခြေခံလျက် ဘတ်ဂျက်များ ခွဲဝေချထားပေးခြင်း

ဤနည်းလမ်းသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မတိုင်မီ က ရှိနေခဲ့သော စနစ်နှင့် တူညီပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း က အစိုးရထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးမှုများ ပိုမိုများပြားလာပြီး တဖက်တွင် လည်း နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ၎င်းတို့၏ ကုန်ကျစရိတ် များအတွက် ပြည်ထောင်စု၏ လွှဲပြောင်းပေးမှုပေါ်တွင် မှီခိုနေရသော စနစ်သို့ ပြန်လည်သွားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤနည်းလမ်းတွင် အားသာချက် သုံးခု ရှိပါသည်။ ပထမအချက်မှာ ပြည်ထောင်စုသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ထိန်းချုပ် မှု မြင့်မြင့်မားမား ရရှိလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ လာမည့်နှစ်အတွက် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ငန်းရပ်များ စီမံကိန်းချမှတ်ချက် ကို လွှတ်တော် နှင့် အစိုးရက အတည်ပြုရမည်ဖြစ်ရာ ကုမ္ပဏီများ သည် ပြည်သူလူထု၏ အဆင့်မြင့် အသေးစိတ် စစ်ဆေးမှုကို ခံယူ ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ စီမံကိန်းများကို အသေအချာ အကျိုး အကြောင်းပြ ရေးဆွဲတင်ပြရပါလိမ့်မည်။ ဒုတိယအချက်မှာ အစိုးရ အား နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြား စီးပွားရေးကဏ္ဍ များအကြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်ရန် စဉ်းစားသုံးသပ် ရန် တွန်းအားပေးပါလိမ့်မည်။ နှစ်စဉ် ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်က အစိုးရ၏ ရငွေများကို မည်ကဲ့သို့ ခွဲဝေသုံးစွဲမည် ဆိုသည့်အချက်ကို အခြေအတင် ဆွေးနွေးနိုင်မည့် ပလက်ပေါင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ရေနံမှ ရရှိငွေများကို အများပြည်သူအတွက် အခြေခံ အဆောက် အအုံ တည်ဆောက်ရေး သို့မဟုတ် ဓါတ်သတ္တုရှာဖွေရေး လုပ်ငန်း များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် သင့်မသင့် စသည့် မေးခွန်းများသည် ဤ အခြေအတင် ဆွေးနွေးပွဲ၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်လာ နိုင်ပါသည်။^{၁၀} တတိယအချက်မှာ ဤနည်းလမ်းသည် အခြားစာရင်း လက်ကျန်များ (OA) များတွင် ငွေသား အမြောက်အမြား စုဆောင်း

၁၀ Thomas Lassourd. "Financing Options for the Ugandan National Oil Company," NRG I Briefing (2015). Online; [https:// resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/nrgi_financing-options-noc.pdf](https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/nrgi_financing-options-noc.pdf).

မှုကို ဖြေရှင်းရာ ရောက်ပါသည်။

အားနည်းချက်မှာလည်း သုံးခု ရှိပါသည်။ ပထမအချက်မှာ အသုံးစရိတ်နှင့် အရှုံးပေါ်မှုများကို ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်မှ ကျခံပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စွမ်းဆောင်ရည် ပိုမိုကောင်းမွန် တိုးတက်စေရန် မက်လုံး အနည်းငယ်သာ ရှိပါလိမ့်မည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ဤနည်းလမ်းသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ ရှင်းလင်းသည့် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ပစ်မှတ်များကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြပေးရန် လိုအပ်ပြီး ဤရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စေရန် တွက်ချက်ထားသော လိုအပ်သည့် အသုံးစရိတ် ခန့်မှန်းချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် လိုအပ်လာပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် အသုံးစရိတ်များကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် အကဲဖြတ် စစ်ဆေးနိုင်စွမ်းရှိသည့် အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနများ အထူးအားဖြင့် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနလည်း လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ ဤလေ့လာမှုအတွက် မိမိတို့ စစ်ဆေးခဲ့သည့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ရန် ပြင်ဆင်ထားမှု မရှိသေးပါ။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လိုအပ်ချက်များနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များကို အကဲဖြတ် စစ်ဆေးရန် စွမ်းရည်နှင့် သတင်းအချက်အလက်များလည်း သုခုမစွာ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် မရှိသေးပါ။ တတိယ အားနည်းချက်မှာ ဤရွေးချယ်စရာသည် အဓိကကျသည့် စီမံချက် လုပ်ငန်းများအတွက် ရန်ပုံငွေ ဖြည့်ဆည်းပေးရာ၌ နှောင့်နှေးမှုသို့ ဦးတည်သွားစေနိုင်ပြီး အထူးသဖြင့် နှစ်များစွာ လုပ်ကိုင်ရမည့် ကန်ထရိုက်စာချုပ်များ လက်မှတ်ရေးထိုးရလျှင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းကို ဟန့်တားမှုသို့ ဦးတည်နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုကဲ့သို့သော အန္တရာယ်ကို အချို့သော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် တစ်နှစ်ထက်ပိုသော ငွေလုံးငွေရင်း ဘတ်ဂျက်များကို အတည်ပြုခြင်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

ရွေးချယ်စရာ ၄။ ရငွေထိန်းသိမ်းခြင်းကို မဟာဗျူဟာ လိုအပ်ချက်များ၏ ဈေးကွက် အကဲဖြတ် စစ်ဆေးချက်ပေါ်တွင် အခြေခံခြင်း

ဤနည်းလမ်းသည် အနှစ်သာရအားဖြင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အချို့ကို ကော်ပိုရေးရှင်း ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပြီး ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့ ရငွေထိန်းသိမ်းခြင်း စည်းမျဉ်းများနှင့် အလားတူ သုံးစွဲစေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အချို့သော Statoil, Rosneft နှင့် Gazprom အပါအဝင် အမျိုးသား ရေနံကုမ္ပဏီများသည် ဤပုံစံဖြင့် ဆောင်ရွက်နေကြပါသည်။ ထိုကုမ္ပဏီများသည် နိုင်ငံတကာနှင့် ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ကမ္ဘာ့အဆင့်မှီ နည်းပညာနှင့် စွမ်းရည် ပိုင်ဆိုင်ထားပြီး လွန်စွာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိပါသည်။

ဤကုမ္ပဏီများသည် မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်းကဲ့သို့ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများတွင် နိုင်ငံတော်၏ ပိုင်ဆိုင်မှု အကျိုးစီးပွားများအား စီမံခန့်ခွဲ စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်ပေးကြပါ သို့မဟုတ် ထုတ်လုပ်မှုအပေါ် ရှယ်ယာဝေစု ခွဲဝေခြင်း သဘောတူညီချက်များတွင် နိုင်ငံတော်၏ အေးဂျင့် (အကျိုးဆောင်ကိုယ်စားလှယ်)အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်းမျိုး မရှိကြပါ။ အတိအကျ ဆိုရလျှင် ၎င်းတို့သည် မိမိတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို စီးပွားရေးဆန်ဆန် ဆောင်ရွက်ပြီး ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများအား ကိုယ်တိုင် ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်တင်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ ထိုကုမ္ပဏီများသည် စတော့ အိတ်ချိန်း (ဥပမာ လန်ဒန် စတော့အိတ်ချိန်း) တွင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် လုပ်ငန်းများဖြစ်ပြီး ကျယ်ပြန့်သော အသိပေး ထုတ်ပြန်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများကို

လိုက်နာလျက် ရှိကြပါသည်။

ဤနည်းလမ်း၏ အားသာချက်မှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား အစိုးရအား မှီခိုနေမှုမှ ကင်းလွတ်စေပြီး မိမိကိုယ်ပိုင်ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းဖြင့် မိမိတို့၏ ခြေနှစ်ဖက်ပေါ်၌ ရပ်တည်ခွင့်ပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤရွေးချယ်စရာသည် အမြတ်အစွန်း ပိုမိုရရှိစေရန် အလွန်ကြီးမားသော မက်လုံးကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ အလွန် အမြတ်အစွန်း ရရှိနေသော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက်သည်ပင်လျှင် ပြည်ထောင်စုမှ လိုင်းဝန်ကြီးဌာနများမှ တစ်ဆင့် ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ် လွှဲပြောင်းပေးခြင်းများကိုလည်း ဖယ်ရှားပေးပါလိမ့်မည်။

သို့ရာတွင် အားနည်းချက်များမှာ အတော်များပါသည်။ ပထမအချက်မှာ အစိုးရသည် ပိုင်ရှင်အဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေရာ ကုမ္ပဏီသည် ငွေကြေး အဆုံးအရှုံးနှင့် တွေ့ကြုံရသည့်အခါ ပြည်ထောင်စုထံမှ ထောက်ပံ့ငွေ ချေးယူခြင်း သို့မဟုတ် လက်ခံရရှိခြင်း တစ်ခုခု ပြုလုပ်ရပါလိမ့်မည်။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ကြွေးမြီကို အစိုးရက တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း သွယ်ဝိုက်သော်လည်းကောင်း အာမခံချက် ပေးထားမည့်နေရာတွင် ဆုံးရှုံးမှုသည် အလိုအလျောက် အစိုးရ၏ ပေးရန်တာဝန် ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ဤရွေးချယ်စရာသည် အရင်းအမြစ်များအား လွှဲမားစွာ ခွဲဝေချထားမှုကို မဖြေရှင်းနိုင်ပေ။ မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်းနှင့် မြန်မာ့ကျောက်မြတ်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းတို့ကဲ့သို့ ငှားရမ်းခ ကောက်ခံသည့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများ၏ ရငွေကို လက်ရှိ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်အတိုင်း သတ်မှတ်၍ ထိန်းသိမ်းခွင့် ပြုမည်ဆိုပါက အလွန် မြောက်မြားစွာ ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားပြီးဖြစ် ဖြစ်ပါသည်။ တတိယအချက်မှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန်နှင့် ဆီလျော်သော ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မှတ်ကျောက်များကို ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် လွတ်လပ်သော အတတ်ပညာရှင်များ ပါဝင်သည့် ဘုတ်အဖွဲ့များ ခန့်အပ်၍ တာဝန်ပေးနိုင်ပါက ခွဲဝေမှုအပေါ် ရရှိသည့် အစုအမြတ်သည် အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားထက် စီမံခန့်ခွဲသူများ၏ သဘောထားကိုသာ ထင်ဟပ်ပါလိမ့်မည်။ အကယ်၍ အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲမှုကို ကိုင်ထားခဲ့လျှင် ခွဲဝေမှုအပေါ် ရရှိသည့် အစုအမြတ်သည် မြင့်မားနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် စီမံခန့်ခွဲသူများသည် မိမိအကျိုးကိုသာ ကြည့်သည့်အဖွဲ့ဖြစ်လျှင် အစိုးရသို့ လွှဲပြောင်းပေးမှု ငွေပမာဏမှာ နည်းနိုင်ပါသည်။ စတုတ္ထအချက်မှာ လုပ်ငန်း ရပ်တည်မှုသည် မိမိ၏ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်ကို မလိုအပ်ခြင်း၊ ပြည်ထောင်စု၏ အတည်ပြုချက်ကိုပင်လျှင် မလိုအပ်ပါက ဤရွေးချယ်စရာသည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွင်းတွင် တာဝန်ခံမှု၊ တာဝန်ယူမှု နည်းပါးပြီး အလွဲ စီမံခန့်ခွဲမှု အမြောက်အမြား ဖြစ်စေမှုသို့ ဦးတည်စေနိုင်ပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဤရွေးချယ်စရာက နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အမြတ်အစွန်း ရှာဖွေနိုင်စွမ်းကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် အလို့ငှာ ဆိုပါက စီမံခန့်ခွဲမှုအပိုင်း၏ အကျိုးစီးပွားများကို ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးစီးပွားများနှင့် ချိန်ညှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့ အနေအထားတွင် အကျိုးစီးပွားများကို အမြဲတမ်း ချိန်ညှိနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ဆိုဗီယက် ပြိုကွဲပြီးသည့်အလွန် ရုရှားအတွေ့အကြုံက ဖော်ပြသည့် အချက်မှာ အားကောင်းသော ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု မရှိလျှင် ကော်ပိုရေးရှင်း သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းများမှ စီမံခန့်ခွဲသူများသည် နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီ ရင်းနှီးပစ္စည်းများကို ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် ရောင်းချ ကိုယ်ကျိုးရှာခြင်း ရှိနိုင်ပါသည်။

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန နှင့် ဝန်ကြီးဌာနများအကြား လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ

အကြံပြုချက် ၄။ ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံမှု ပုံစံအသစ်များ နှင့် စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန ၏ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု စနစ်အသစ်ကို ပြောင်းလဲခြင်း

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံခြင်းမှာ လုပ်ဆောင်မှုအဆင့် အချက် အလက်များကို လုပ်ငန်းစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့် ဆုံးရှုံးမှု အန္တရာယ်များ အပါအဝင် အခြားကိစ္စရပ်များကို ထင်ဟပ်ပြသနိုင်သော အဆင့်မြင့် ညွှန်ကိန်းများအဖြစ် ဘဏ္ဍာရေး အစီရင်ခံစာများသို့ ကူးပြောင်းပေး သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိရောက်သော အစီရင်ခံစာ တင်ပြ ခြင်းသည် ဆုံးရှုံးမှုအန္တရာယ်နှင့် လုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုတို့အတွက် ပဓာ နကျသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်နေစဉ်တွင် ထိရောက်မှုရှိသော အစီရင်ခံစာ ပုံစံဖြင့် တင်ပြခြင်းက စီမံခန့်ခွဲမှု၏ အားနည်းချက်၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပါတ်သတ်သော အစီရင်ခံမှု အပိုင်းတွင် စွမ်းရည်အားနည်းမှု နှင့်/သို့မဟုတ် အလွဲသုံးစားပြုမှုတို့ကို ဖြစ်စေ သော အခြေခံအချက် ဖြစ်ပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများမှ အစီရင်ခံစာအပေါ် အားကိုးနိုင်မည့် ယုံကြည်မှုရှိစေသည့် ထိန်းချုပ် မှုများနှင့် ပေါင်းစပ်နိုင်မှသာလျှင် ဘဏ္ဍာရေး အစီရင်ခံစာများမှာ ထိရောက်ပါသည်။

ပထမဆုံးအချက်မှာ ဘဏ္ဍာရေး အစီရင်ခံစာများသည် အသုံးပြုသူ များနှင့် သက်ဆိုင်မှု ရှိသင့်ပါသည်။ ဤကိစ္စတွင် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန၊ ရသုံး ဦးစီးဌာန နှင့် ငွေတိုက်ဦးစီးဌာန အပါအဝင်)၊ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၊ လွှတ်တော် နှင့် ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ် ရုံးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤနေရာတွင် အများပြည်သူတို့ကို မူလ အခြေခံ အသုံးပြုသူအဖြစ် မစဉ်းစားပါ။ သို့သော် အများပြည်သူအား ထုတ်ဖော် အသိပေးခြင်းနှင့် ပိုင်းခြားဝေဖန် ဆန်းစစ်ခြင်းသည် အသုံးဝင်သည့် ထိန်းချုပ်မှုတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ အစီရင်ခံ တင်ပြခြင်းတွင် အသုံးပြုသူများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ သက်ရောက်မှု ရှိစေနိုင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဆောင်ရွက် အညွှန်းကိန်းများနှင့် ကုန် ကျစရိတ် အချက်အလက်များကဲ့သို့သော အရေးကြီးသည့် သတင်း အချက်အလက်များ ပါဝင်သင့်ပါသည်။ (အရေးကြီးသည့် သတင်း အချက်အလက်များတွင် မည်သည့်အချက်များ ပါရှိသည်ကိုအောက် တွင် အသေးစိတ် ဆွေးနွေးထားပါသည်။)

သတင်းအချက်အလက်များသည် တိကျမှုရှိခြင်း၊ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေး နိုင်ခြင်း (ခိုင်မြဲစွာ တည်ရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများ အသုံးပြု ကောက်ယူထားခြင်း)၊ စစ်ဆေးပြီးခြင်း (စာရင်းစစ်ဆေးပြီး ခြင်း)နှင့် အချိန်နှင့်တပြေးညီဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သတင်းအချက် အလက်များသည် အသုံးပြုသူ အစုအဖွဲ့ တစ်ခုစီအတွက် နားလည် လွယ်သော သတင်းအချက်အလက်များ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ ဤတွင် အကြောင်းအရာ လိုင်းတစ်ခုစီ၏ အဓိပ္ပါယ်၊ စာရင်းကိုင် နည်းစနစ်၊ အစီရင်ခံသည့် ကိန်းဂဏန်းများ ရရှိရန် အသုံးပြုသည့် ထူးခြားသော စာရင်းကိုင် ခန့်မှန်းခြေများ ပါဝင်သည့် ဘဏ္ဍာရေး ရှင်းတမ်းများ အတွက် မှတ်စုများ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် သတင်း အချက်အလက်များသည် စာရင်းကိုင် စံချိန်စံညွှန်းတစ်ရပ်ကို လိုက် နာသင့်ပြီး အစီရင်ခံသည့် အချိန်ကာလ ရှေ့နောက် ညီညွတ်သင့်ပါ သည်။ (IFRS) ကဲ့သို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများအရ အခြားနိုင်ငံများနှင့် ပိုမိုနီးယှဉ်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံ စာရင်းကိုင် စံချိန်

စံညွှန်းများသည် (အနည်းငယ် ခေတ်မမှီသည်ကလွဲလျှင်) ပြည့်စုံလုံ လောက်မှု ရှိပါသည်။ လက်ရှိတည်ဆဲ ဘတ်ဂျက်စံချိန်စံညွှန်းများသည် ပင် နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီများ နှိုင်းယှဉ်ရန် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဤသည် က မိမိတို့အချင်းချင်း နှိုင်းယှဉ်မှုနှင့် ကုမ္ပဏီအချင်းချင်း နှိုင်းယှဉ်မှုတို့ ကို ပြုလုပ်ခွင့် ရရှိစေပါသည်။

ယခုအခါ စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန နှင့် အခြားအစိုးရဌာန များသို့ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ဖြည့်ဆည်းပေးနေသော သတင်းအချက်အလက်များသည် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဆန်းစစ်မှုအတွက် အားကိုးအားထားပြုလိုက်သည့် ပုံစံတစ်ခုအဖြစ် တင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံမှု ပုံစံများတွင် လိုအပ်သည့် သတင်းအချက် အလက် အားလုံး မပါဝင်သလို၊ တွက်ချက်စစ်ဆေးမှု အမှားများ၊ တင်ပြရာ၌ ဖြစ်နိုင်သော အမှားများ၊ လုပ်ငန်းရပ်နှင့် ဈေးနှုန်းတွင် တမူထူးခြားသည့် အချက်များ မပါဝင်ပါ။ ဥပမာ ရေနံကို စည်အရေ အတွက်နှင့် ဂါလံ နှစ်မျိုးလုံးဖြင့် တင်ပြခြင်း၊ ငွေလုံးငွေရင်းနှင့် ထပ်တလဲလဲ သုံးစွဲရသော အသုံးစရိတ် ဆိုပြီး ခွဲခြားတင်ပြခြင်းသည် နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့် ခြားနားလျက်ရှိပါသည်။ တခါတရံ ကြီး မားသော ကုန်ကျစရိတ်များကို ရှင်းမပြဘဲ ချန်ထားခြင်း ဥပမာ မြန် မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၏ ဘဏ္ဍာရေး ပုံစံများတွင် “ အခြားဝင်ငွေ” ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်များသည် လုပ်ငန်းရပ်များ၏အကျိုးအကြောင်းကိုတင်ပြသင့်ပြီးသတင်းအချက် အလက်များက ဖတ်ရှုသူများ ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်အောင်၊ ရှင်းလင်း နားလည်သွားအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ချက်ချင်းဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ဆောင်ချက်အတွက် အခြေခံအကြံ ပြုချက်တစ်ခုအဖြစ် မိမိတို့ အကြံပြုတင်ပြလိုသည်မှာ နိုင်ငံပိုင် စီး ပွားရေးလုပ်ငန်း ဌာနခွဲသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ မဟာဗျူဟာမြောက် ဆုံးရှုံးနိုင်မှုအန္တရာယ် အကဲဖြတ် စစ်ဆေးမှုများ (strategic risk assessments) ကို ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ ဆုံးရှုံး နိုင်မှုအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်တစ်ရပ်သည် သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍအလိုက် ဆုံးရှုံးနိုင်မှုအန္တရာယ် အမြင့်မားဆုံးအဆင့်ကို အကဲ ဖြတ် ဆန်းစစ်ပါသည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် သက်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းလင်းစေခြင်း၊ ဆုံးရှုံးနိုင်မှု အန္တရာယ်ကို အကဲဖြတ် စစ်ဆေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ၏ ဆောင်ရွက်ချက် ပိုမိုကောင်းမွန်စေရေးနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကိုလမ်းညွှန်ရန်ပြဌာန်းအကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် ထိန်းချုပ်မှု အလားအလာများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းများ ပါဝင်ပါ သည်။ နောက်ဆက်တွဲ (က) က ဆုံးရှုံးနိုင်မှုအန္တရာယ် အမြင့်မားဆုံး အဆင့် နမူနာတစ်ခုနှင့် ဤဆုံးရှုံးမှု အန္တရာယ်များကို စောင့်ကြည့်စစ် ဆေးရာတွင် ကူညီရန် သက်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်း သတင်း အချက်အလက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးပါသည်။

ဒုတိယအဆင့် အကြံပြုချက်အနေဖြင့် ဘဏ္ဍာရေး အစီရင်ခံစာနှင့် အတူ ပြည့်စုံသည့် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကို ထည့်သွင်း တင်ပြသင့်ပါသည်။ ထိုစာသည် မည်သည့် နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံ စာတွင်မဆို ပါရှိသည့် ဘဏ္ဍာရေး မဟုတ်သော သတင်းအချက် အလက်များနှင့် တူညီပြီး ယင်းစာတွင် လုပ်ငန်းရပ်တည်မှု ဖော်ပြ ချက်၊ ယင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ နှစ်အတွင်း ဆောင်ရွက်ချက် အကျဉ်းချုပ်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဘဏ္ဍာရေး အချက်အလက်များတွင် ထူး ခြားသည့် အချက်များကို ထောက်ပြရှင်းလင်းခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ရှေ့နောက် ဆီလျော်ညီညွတ်မှုနှင့် သဘောပေါက်လွယ်မှုကို တိုးမြှင့်ရန်အလို့ငှာ၊ အကြောင်းအရာ လိုင်းတစ်ခုစီ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်းထားသည့် မှတ်စုများ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဘဏ္ဍာရေးပုံစံများ ပုတစ်ဆင့် ပိုမိုကောင်းမွန် တိုးတက်စေရန်အတွက် ထူးခြားသော အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ် ရှိပါသည်။ ဤပုံစံများကို အနည်းငယ် ပြန်လည်ပြုပြင်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများအတွက် အလွန် တန်ဖိုးရှိသော သတင်းအချက်အလက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးရန် အချက်အလက်များကို စနစ်တကျ ခွဲခြားတင်ပြနိုင်ပါသည်။

ပထမအဆင့်အဖြစ် လုပ်ငန်းရပ် အမျိုးအစားပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ဘဏ္ဍာရေး ထုတ်ဖော်အသိပေးချက်များကို ခွဲခြားတင်ပြနိုင်ပါသည်။ ကန်ထရိုက် အမျိုးအစားအလိုက် ရငွေများနှင့် အသုံးစရိတ်များကို ခွဲခြားဖော်ပြခြင်းဖြင့် ဥပမာ ကုန်းတွင်း၊ ကမ်းလွန်၊ ပိုက်လိုင်း စသဖြင့် ခွဲခြားပြီး စီမံခန့်ခွဲမှု စာတစ်စောင် သို့မဟုတ် အစီရင်ခံစာ တစ်ခုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ ထုတ်ဖော်အသိပေးခြင်းဖြင့် တို့ ထည့်သွင်း အစီရင်ခံနိုင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် MOGE အတွက် ဆီလျော်သော ရငွေထိန်းသိမ်းမှု ခွင့်ပြုပေးရန် လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက် နှင့် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အနည်းငယ် ပိုမိုကောင်းမွန်သော သတင်းအချက်အလက်တို့ကို ဖြည့်ဆည်းပေးပါလိမ့်မည်။

ဒုတိယအဆင့်တွင် အောက်ဖော်ပြပါ အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းရန် ဖြစ်ပါသည်။

- နှစ်အတွင်း ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းရပ်များနှင့် ပြပွဲ/ ပွဲအခမ်းအနားများ အကျိုးအကြောင်း ဖော်ပြချက်၊ ထိုထဲတွင် အောက်ပါအချက်များ ထည့်သွင်းနိုင်ပါသည်။
  - ကန်ထရိုက်စာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းများ
  - လုပ်ငန်းစီမံချက် လျာထားဆောင်ရွက်မှု အဆင့်ဆင့်
  - အသစ်ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုများ နှင့် ထုတ်လုပ်မှုများ
  - ပြီးခဲ့သောနှစ်များထက် ထူးခြားသည့် အပြောင်းအလဲများ
- ဘတ်ဂျက် တင်ပြချက်အတွက် အချက်အလက်များ ညွှန်ပြသည့် ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများတွင် ပါဝင်သော ဘတ်ဂျက် အကြောင်းအရာ တစ်ခုစီ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ
- ကုန်ပစ္စည်း တစ်ခုစီအတွက် ထုတ်လုပ်မှု ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ၊ ဘဏ္ဍာရေး အတန်းအစားအားဖြင့် အချက်အလက်များကို ခွဲခြားခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းအရောင်းနှင့် ပြည်ပအရောင်းများ ဟူ၍ အချက်အလက်များကို ထပ်မံခွဲခြားခြင်း။

ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သိသိသာသာ ပြောင်းလဲသွားမည်ဖြစ်သော်လည်း ထွက်ပေါ်လာသော သတင်းအချက်အလက်များသည် ဆောင်ရွက်ချက်နှင့် လိုက်နာမှုတို့ကို ထိထိရောက်ရောက် အကဲဖြတ် စိစစ်ရန်နှင့် မူဝါဒ ချမှတ်သူများအား ပြန်ကြားပေးရန် စံချိန်စံညွှန်းနှင့် ကိုက်ညီလိမ့်မည် မဟုတ်သေးပေ။ အောက်ဖော်ပြပါ သတင်းအချက်အလက်များ ပါဝင်သည့် တတိယ အဆင့်တစ်ခု လိုအပ်ပါသည်။

- အောက်ဖော်ပြပါ ကန်ထရိုက်စာချုပ် အသေးစိတ်များ ပါဝင်သည့် ကုန်းတွင်းနှင့် ကမ်းလွန်ရေလုပ်ငန်း ကန်ထရိုက်စာချုပ်အားလုံး
  - လုပ်ကွက်နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု ရှယ်ယာဝေစုများ
  - ရေနံရှာဖွေရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု သို့မဟုတ် ထုတ်လုပ်မှု အဆင့်ဆင့်
  - အဆင့်ဆင့်အတွက် တာဝန်ယူရမည့် ရာခိုင်နှုန်း
  - ငွေကြေးထည့်ဝင်ခြင်းမရှိသည့် ရှယ်ယာအချိုးနှင့် အခြားရှယ်ယာ အချိုးများ

- လုပ်ကွက်/သတ္တုတွင်း တစ်ခုစီ၏ ထုတ်လုပ်မှု အရေအတွက်များနှင့် အရည်အသွေးများ
- ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပတွင် ရောင်းချသည့် အရေအတွက်
- သိုလှောင်ထားသော ပစ္စည်းအရေအတွက် ပြောင်းလဲမှု
- လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်သူ ကိစ္စရပ်များတွင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် ကန်ထရိုက်တာတို့မှ ရောင်းချမှုများ
- ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပရောင်းချခြင်းတို့မှ ရရှိသည့် ရငွေများ
- ပြည့်နှင့်ပြည်တွင်း ပျမ်းမျှဈေးနှုန်း
- ရငွေ စီးဆင်းရာ လမ်းကြောင်းအလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြသည့် ရငွေများ၊ ထုတ်လုပ်မှုဝေစု၊ ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ်မှ ပြန်ရချက်များ၊ ခိုင်ကြေးများ၊ ဆုကြေးများ၊ လိုင်စင်ကြေးများ၊ ကြား (လမ်းခလတ်) အခကြေးငွေများ၊ ရန်ပုံငွေများသို့ ထည့်ဝင်ငွေများ အစရှိသည်
- သင်တန်းပေး လေ့ကျင့်ပေးမှု အပါအဝင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ငွေကြေးမဟုတ်သည့် ထည့်ဝင်မှုများ၏ တန်ဖိုး
- အခြားစာရင်းများအတွက် စာရင်းဖွင့်နှင့် စာရင်းပိတ် လက်ကျန်များ

အကြံပြုချက် ၅။ ဝန်ကြီးဌာနအတွင်းနှင့် ဝန်ကြီးဌာနချင်း ညှိနှိုင်းဖော်ဆောင်မှု ပိုမိုမြင့်မားရန်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဤအစီရင်ခံစာက ဝန်ကြီးဌာနအတွင်း နှင့် ဝန်ကြီးဌာန အချင်းချင်း ညှိနှိုင်းဖော်ဆောင်မှုတွင် အားနည်းမှု အချို့ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။ ဥပမာ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန ရသုံးမှန်းခြေ ဦးစီးဌာနတွင် ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာနနှင့် မတူညီသည့် အခွန် ကိန်းဂဏန်းများ ရှိနေပါသည်။ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတွင် ယခုအထိ လုံလောက်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် လက်လှမ်းမီမှု သို့မဟုတ် ဤလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ထမ်းဆောင်ရန် အတွေ့အကြုံမရှိသော်လည်း၊ ဝန်ကြီးဌာန အားလုံးက ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ချက်များအား စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ စစ်ဆေးပေးရန် မျှော်လင့်ထားကြပါသည်။ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနှင့် ပြည်တွင်း အခွန်ဦးစီးဌာန နှစ်ခုလုံး နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းများကို စစ်ဆေးကြသော်လည်း သတင်းအချက်အလက် ဝေမျှခြင်း မရှိကြပါ။ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် လိုင်းဝန်ကြီးဌာနများအပေါ် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းစီမံချက်အဆင့် ပြုမူဆောင်ရွက်မှုများအား စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးခြင်းအပေါ် အားထားနေသော်လည်း လက်တွေ့တွင် ယင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ဤစနစ်က ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲစစ်ဆေးမှုတွင် အရေးပါသည့် ကွာဟချက်များကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်မှု လုံးဝမရှိသည့် အနေအထားဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ပြုထားသည့်သဘော ဖြစ်ပါသည်။

ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ရေးကော်မရှင်၊ ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (ရသုံးမှန်းခြေ ဦးစီးဌာန၊ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေး ဦးစီးဌာန၊ ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန)၊ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ လိုင်းဝန်ကြီးဌာနများနှင့် လွှတ်တော်များ အပါအဝင် အစိုးရ၏ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲ စစ်ဆေးမှု အဖွဲ့အစည်းအားလုံး ပိုမိုမြင့်မားသည့် ညှိနှိုင်းဖော်ဆောင်မှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ဝေမျှခြင်းမှ အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ဖော် အသိပေးရေးကို လိုအပ်စေသည့် ဥပဒေမူဘောင် တစ်ခု

သည် အဖြစ်သင့်ဆုံးအချက် ဖြစ်သော်လည်း အစိုးရဌာနတွင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အသစ်များမှ ထိုဌာနတစ်ခုနှင့်တစ်ခု သတင်းအချက်အလက် ချိတ်ဆက်မှု အားနည်းခြင်းကို လျော့နည်းစေပေးပါမည်။ ဥပမာ ဌာနတွင်း ညွှန်ကြားချက်များတွင် အောက်ပါအချက်များကို လမ်းညွှန်နိုင်ပါသည်။

- နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ကန်ထရိုက်စာချုပ်များ၊ လုပ်ငန်းစီမံချက်အဆင့် အချက်အလက်များနှင့် အခြား သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ခံဌာနများ၊ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနှင့် လွှတ်တော်သို့ အချိန်သတ်မှတ်ချက် တစ်ခုအတွင်း (ဥပမာ တောင်းခံပြီး တစ်လအတွင်း) မျှဝေစေခြင်း။
- ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးသည် စာရင်းစစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်ကို စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန နှင့် လွှတ်တော်သို့ ချက်ချင်းမျှဝေ အသိပေးစေခြင်း။
- အချက်အလက် သိမ်းဆည်းရာ နေရာတစ်နေရာထဲတွင် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနအားလုံးမှ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် သတိပေးနှိုးဆော်ချက်များကို ပြည်သူသို့ အသိပေးတင်ပြရန် ဥပမာ အွန်လိုင်းပေါ်တွင် တင်စေခြင်း။
- ဝန်ကြီးဌာန အချင်းချင်း ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်မှုနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေမည့် လက်တွေ့ကျသည့်အဆင့်များ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်တန်ရာရှိသော ဝန်ကြီးဌာနချင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ထူထောင်ဖွဲ့စည်းခြင်း။

အကြံပြုချက် ၆။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ကြီးကြပ်မှုကို ဗျူရိုကရေစီစနစ်အတွင်း ကောင်းမွန်တိုးတက်စေခြင်း။ (အကြံပြုချက် (၈)နှင့် ပေါင်းစည်းခြင်း)

အကြံပြုချက် (၅) တွင် ပြုစုထားသည့် သတင်းအချက်အလက်များသည် အကယ်၍ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လွှတ်တော်နှင့် အခြား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲစစ်ဆေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် ပြန်ကြားလေ့ရှိသည့် အခါတွင်သာလျှင် တန်ဖိုးရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် လက်ရှိအချိန်၌ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဘတ်ဂျက်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ထိထိရောက်ရောက် ဖိအားပေးနိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် မရှိပေ။ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် အခြားစာရင်းများထဲမှ သာမန် ဘတ်ဂျက်များအတွက် ကြမ်းခင်းဘတ်ဂျက်ကိုသာလျှင် ချမှတ်ပေးနိုင်ပြီး ဘတ်ဂျက် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို စိန်ခေါ်နိုင်မှု အားနည်းပြီး ငွေလုံးငွေရင်း ဘတ်ဂျက် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုကို ဖြည့်ဆည်းရန် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများပေါ်တွင် လွန်စွာ အားထားနေရလျက် ရှိပါသည်။ အကြောင်းပြချက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမှာ သတင်းအချက်အလက်များ လက်လှမ်းမမီမှု ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကို အကြံပြုချက် (၄) နှင့် (၅) က တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အခြားအကြောင်းပြချက်မှာ စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အားနည်းသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့ အကြံပြုတင်ပြလိုသည်မှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အသုံးစရိတ်များကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးရန်၊ ဖိအားပေးရန်နှင့် အတည်ပြုရန် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးရန် သို့မဟုတ် အခြားနည်းလမ်းအားဖြင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ

၏ အသုံးစရိတ်များကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးရန်၊ ဖိအားပေးရန် နှင့် အတည်ပြုရန် သီးခြား ယူနစ်၊ ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် ကော်မရှင်တစ်ခုကို ထူထောင် ဆောင်ရွက်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံပြီး ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီ စီမံအုပ်ချုပ်မှု ပုံစံအချို့ကို တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ရွေးချယ်စရာ ၁။ နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီတစ်ခု သို့မဟုတ် အလားသဏ္ဍာန်တူ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု တည်ထောင်ခြင်း

အစိုးရအချို့သည် နိုင်ငံတော် ပိုင်ဆိုင်မှုကို စီမံခန့်ခွဲရန်နှင့် အဓိက အစုရှယ်ယာရှင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီများကို တည်ထောင် လုပ်ကိုင်လျက် ရှိကြပါသည်။ ထိုကုမ္ပဏီများသည် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများ၏ ပိုင်ရှင်အဖြစ် နိုင်ငံတော် ပိုင်ဆိုင်မှုကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီ စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်မှုကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပြီး ၎င်းတို့သည် ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို အောင်မြင် ကိုက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေပါသည်။ ဥပမာများတွင် ဘူတန် နိုင်ငံ၏ Druk Holding and Investments Limited၊ ကာဇတ် စတန်နိုင်ငံ၏ Samruk-Kazina၊ မလေးရှားနိုင်ငံ၏ Khanza-nah Nasional Berhad၊ ပီရူးနိုင်ငံ၏ FONAFE၊ ကာတာနိုင်ငံ ၏ Qatar Holding၊ စင်ကာပူနိုင်ငံ၏ Tamasek Holdings တို့ ပါဝင်ကြပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံမှ State-Owned Assets Supervision and Administration Commission သည် နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီ မဟုတ်သော်လည်း အနှစ်သာရအားဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီများသည် နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီ အားလုံးကို စုစည်းပြီး စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေး ကျွမ်းကျင်မှုတို့ဖြင့် အစိုးရများအား ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။ ဖြည့်တင်းဝယ်ယူရေး၊ သတင်းအချက်အလက် နည်းပညာ၊ လူသားအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း စသည့် ကျွမ်းကျင်မှုတို့ကို အလွယ်တကူ ဗဟိုပြု ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီများက မန်နေဂျာများကိုလည်း လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးနိုင်ပြီး လုပ်ငန်းအချို့တွင် ၎င်းတို့အား စမ်းသပ် အသုံးပြုခြင်းနှင့် အလွန် ထူးချွန်သူများကို စွမ်းဆောင်ရည် နိမ့်ကျသည့် ကုမ္ပဏီများ၌ အလှည့်ကျ တာဝန်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါသည်။ တစ်ခါတရံ နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီများက လုပ်ငန်းများအား ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပေးပြီး သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခု၏ အုပ်ချုပ်စီရင်ပိုင်ခွင့် အောက်သို့ ကျရောက်နေသည့် ကုမ္ပဏီများအောက်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံထက် အလုပ်သမားများအား ခန့်အပ်ခြင်း ဖြုတ်ပစ်ခြင်း ပြုလုပ်ရာ၌ ပို၍ အလွယ်တကူ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီများသည် စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန နှင့် ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး စသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ ကြီးကြပ်ရသည့် အေဂျင်စီများကို အစားထိုးခြင်းမဟုတ်ပေ။

ထို့ပြင် နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီ၏ ပိုင်ဆိုင်မှု ကြီးမားသည့်အလျောက် နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီများအား ထိထိရောက်ရောက် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးမှုတွင်လည်း ပိုမိုခက်ခဲလာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကဏ္ဍအမျိုးမျိုး၌ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပေါင်း ၃၂ ခုရှိရာ နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီတစ်ခုက နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အားလုံးကို ထိထိရောက်ရောက် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲ စစ်ဆေးနိုင်စွမ်းရှိမည်ဟု ယူဆလျှင် မှန်ကန်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ရလဒ်တစ်ခု အနေဖြင့် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံနှင့် စပိန်နိုင်ငံတို့ကဲ့သို့သော အစိုးရအချို့သည် ကွဲပြားသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီများ တည်ထောင်ဖွဲ့စည်း လုပ်

ကိုင်လျက် ရှိကြပါသည်။^{၁၁}

ရွေးချယ်စရာ ၂။ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို မြှင့်တင်ခြင်း

နိုင်ငံအားလုံးနီးပါးတွင် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန သို့မဟုတ် ယင်းနှင့် ညီမျှသော ဌာနသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ် သည့်အခန်းမှ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် ဥပမာ ကိုးရီးယား နိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့တွင် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံ တော်ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေး ကာကွယ်ရေးနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း မူဝါဒ ညှိနှိုင်းရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် အခွင့် အာဏာ ရှိပါသည်။ ဤအခွင့်အာဏာများတွင် သတင်းအချက် အလက်များ ထုတ်ဖော် အသိပေးရန် လိုအပ်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးစီမံ ကိန်းများ သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်း၊ ဆောင်ရွက်မှု အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်မှု ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ကုမ္ပဏီ ဘတ်ဂျက်များ အတည်ပြု ခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန တွင် လူသားအရင်းအမြစ် ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော် ပိုင်ဆိုင်မှုများ ဝယ်ယူခြင်း ရောင်းချခြင်းတို့အပေါ်တွင် ဩဇာသက်ရောက်မှု မရှိပါ။^{၁၂}

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အကန့်အသတ်ဖြင့် ရှိနေပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာန သည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ သာမန် ဘတ်ဂျက် ကြမ်းခင်း သတ်မှတ်ချက်များ ချမှတ်ပေးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ ၏ ငွေလုံးငွေရင်း ဘတ်ဂျက်များကို အတည်ပြုပေးခြင်းများကို ဆောင်ရွက်သော်လည်း ထပ်မံလိုအပ်သည့် သတင်းအချက်အလက် များထုတ်ဖော် အသိပေးရန် တောင်းဆိုခြင်း၊ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းများ တောင်းဆိုနိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဌာနတွင်း နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အကြံပေးခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက် နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ထို့ပြင် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည် အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်ရေးနှင့် ဘတ်ဂျက်များအား မေးခွန်းထုတ်ဖော်မှုတွင် စွမ်း ရည် အကန့်အသတ် ရှိခြင်းသာမက လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အကန့် အသတ်လည်း ရှိနေပါသည်။ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လက်ရှိ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအရ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ သည် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အကဲဖြတ် စိစစ်မှုကို ထုံးစံအတိုင်း အလေးမထားမှု ရှိနိုင်ပါသည်။

စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို နည်း လမ်းအချို့ဖြင့် မြှင့်တင်နိုင်ပါသည်။ ပထမအချက်မှာ ကန်ထရိုက် စာချုပ်များ နှင့် မစုစည်းထားရသေးသော ကုန်ကျစရိတ်များကို ထုတ်ဖော် အသိပေးရန် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်ကို ဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာ အပ်နှင်းနိုင်ပါသည်။ ဒုတိယအချက်မှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ဘတ်ဂျက်အား လုပ်ငန်းစီမံချက် တစ်ခုချင်းပေါ်တွင် စိန် ခေါ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးနှင့် အပြောင်းအလဲများကို အစိုးရအဖွဲ့သို့ အကြံပြုနိုင်သည့် အခွင့်အရေး ပေးနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တတိယ

အချက်မှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွင်း လူသားအရင်း အမြစ်များ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြန်ကြားပေးရန် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းများ၊ ရည်မှန်းချက်များနှင့် ဆောင် ရွက်ချက် အစီအမံများကို သုံးသပ်ရန်နှင့် အကဲဖြတ် စိစစ်ရန် လုပ် ပိုင်ခွင့်အာဏာ ပေးနိုင်ပါသည်။

ရွေးချယ်စရာ ၃။ ပရော်ဖက်ရှင်နယ် ပညာရှင်များ ပါဝင်သည့် ကော်မရှင် သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုကို တည်ထောင်ခြင်း

နိုင်ငံအချို့သည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးကုမ္ပဏီ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရန်နှင့် ကုမ္ပဏီများကို ထိန်းချုပ်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် လိုင်းဝန်ကြီးဌာနများအား အကြံပေးများအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ညှိ နှိုင်းဖော်ဆောင်ရေး အေဂျင်စီ တစ်ခုကို တည်ထောင်ကြပါသည်။ ဥပမာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အကြီးစား စက်မှုနှင့် ပြည်သူ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ ပြည်သူ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဦးစီး ဌာနသည် နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကိုစောင့်ကြည့် စစ်ဆေးရန်အတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ ဘတ်ဂျက် ရေးဆွဲခြင်းနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများမှာ အခြားအစိုးရဌာနများတွင် ဆက်လက်တည်ရှိ၍ ဖြစ်ပါသည်။ အင်ဒို နီးရှားနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများဝန်ကြီးဌာနတွင် လုပ်အားခမူဝါဒ ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်း၊ နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီ ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်များ အဆိုပြုခြင်းနှင့် နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီ လုပ်ငန်းရပ်များအား အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း များ ပြင်ဆင်ခြင်းအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်လည်း ရှိသလို အလားတူ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိပါသည်။^{၁၃} ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ၏ အစိုးရပိုင် သို့ မဟုတ် ထိန်းချုပ်သော ကော်ပိုရေးရှင်းအတွက် စီမံအုပ်ချုပ်မှုကော် မရှင်တွင် သမ္မတရုံးမှ အမှုဆောင် (၅) ဦး ရုံးထိုင်ပြီး အနည်းငယ် ပိုမိုတောင့်တင်းသန်မာသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီများအား အကြံပေးခြင်း၊ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ကြီး ကြပ်စစ်ဆေးခြင်းများ ပြုလုပ်ခွင့်ရှိပြီး လိုင်းဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ညှိ နှိုင်း၍ မူဝါဒများရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းများဆောင် ရွက်နိုင်ပါသည်။^{၁၄}

ဤမိုဒယ် (ပုံစံ)သည် နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီ မိုဒယ်နှင့် အတူတူဖြစ် ပြီး အရေးကြီးသည့် ခြားနားချက် နှစ်ခု ရှိပါသည်။ တစ်ချက်မှာ ဝန်ကြီးဌာနများ သို့မဟုတ် သမ္မတရုံး ကဲ့သို့သော အခြားရပ်တည်မှု များသည် ကော်မရှင် သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးဌာနဆိုသည်ထက် ကုမ္ပဏီ ရှယ်ယာရှင်အဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယ အချက်မှာ ကော်မရှင်များနှင့် နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီများ၏ ဝန်ကြီးဌာန များသည် မူဝါဒများကို အာဏာ သက်ရောက်စေခြင်းထက် မူဝါဒ ပေါ်တွင် အကြံပြုခြင်း သို့မဟုတ် အကောင်အထည်ဖော်ရန် အကူ အညီပေးခြင်းအဖြစ် ထုံးစံအတိုင်း အကန့်အသတ်ဖြင့် ရှိနေပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီများသည် ၎င်းတို့၏ ဆုံး ဖြတ်ချက်များကို အာဏာသက်ရောက်စေရာ၌ ပိုမိုအားကောင်းသော မိုဒယ် ဖြစ်ပါသည်။

၁၁ Aldo Musacchio et al. "State-Owned Enterprise Reform in Latin America :Issues and Possible Solutions." Discussion Paper No.DB- DP-401 (Inter-American Development Bank, 2015)
၁၂ OECD and KIPF, State-Owned Enterprises in Asia
၁၃ World Bank. Corporate Governance of State-Owned Enterprises: A Toolkit (IBRD-World bank, 2014). Online: <http://documents.worldbank.org/curated/en/228331468169750340/pdf/913470PUB097810B00PUBLIC00100602014.pdf>
၁၄ OECD and KIPF, State-Owned Enterprises in Asia

အကြံပြုချက် ၇။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လွတ်လပ်သည့် ဒါရိုက်တာဘုတ်အဖွဲ့ တည်ထောင်ခြင်း (အကြံပြုချက် (၈) နှင့် ပေါင်းစည်းနိုင်ပါသည်)

ပညာရှင်များ ပါဝင်ပြီး လွတ်လပ်သော ကြီးကြပ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များအား နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းရပ်များကို မကြာခဏ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်း နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ရည်မှန်းချက်များ ကိုက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကူညီခြင်းနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်ပေါ်တွင် အခြေခံ၍ အကြီးတန်း မန်နေဂျာများ ငှားရမ်းခြင်း၊ ထုတ်ပယ်ခြင်းနှင့် ရာထူးတိုးမြှင့်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် ကောင်းမွန်တိုးတက်စေနိုင်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၄ ခုတွင် ဒါရိုက်တာဘုတ်အဖွဲ့ ၄ ခုသည် အကြီးတန်း စီမံခန့်ခွဲမှု အထက်တွင် ထိုင်၍ လုပ်ကိုင်နေစေကာမူ ၎င်းတို့အနေဖြင့် တစ်ခုမျှ လွတ်လွတ်လပ်လပ် နှင့် နိုင်ငံရေးအရ လွတ်ကင်းစွာ ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိပါ။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအနေဖြင့် ဘုတ်အဖွဲ့များသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် ဩဇာ၊ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ သက်တမ်းနှင့် ဘုတ်အဖွဲ့ဝင် နာမည်စာရင်း တင်သွင်းခြင်းများတွင် ကွဲပြားခြားနားမှု ရှိပါသည်။ ကိစ္စရပ်အများစုတွင် အနှစ်သာရအားဖြင့် ဘုတ်အဖွဲ့များသည် အန္တိမပိုင်ရှင်ဖြစ်သည့် အစိုးရကိုယ်စား ကော်ပိုရိတ်မဟာဗျူဟာ ချမှတ်ပေးခြင်းနှင့် ရလဒ်များဖြစ်သည့် အမြတ်အစွန်း ရရှိနိုင်စွမ်းကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးပါသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီများ၏ ဒါရိုက်တာ ဘုတ်အဖွဲ့များသည် အကြီးတန်း စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ဆောင်ရွက်ချက်အပေါ် အခြေခံသည့် လူသားအရင်းအမြစ်များ ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။^{၁၅} ဘုတ်အဖွဲ့ဝင် ဦးရေမှာ စံပြုအနေဖြင့် (၅) ဦးမှ (၈) ဦးအထိ သတ်မှတ်ထားစေကာမူ (၂) ဦးမှ (၂၀) ဦးအထိ ရှိနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသား ရေနံကုမ္ပဏီ ၁၂ ခုကို ကွင်းဆင်းလေ့လာချက်တွင် (ဥပမာ မလေးရှားနိုင်ငံမှ ပက်ထရိုနတ်စ်၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံမှ ပက်ထရိုဗီယက်နမ်၊ ကာဇတ်စတန် နိုင်ငံမှ ကတ်စ်မူနိုင်ဂတ်စ်) အမှုဆောင်များက ဘုတ်အဖွဲ့ဝင် (၉) ဦးကိုလည်းကောင်း၊ အီရန်နိုင်ငံမှ (အင်န်အိုင်အိုစီ) နှင့် ဘရာဇီးလ် နိုင်ငံမှ (ပက်ထရိုဘတ်စ်) တို့တွင် အမှုဆောင်များမှ နှစ်ဦးကိုလည်းကောင်း၊ နော်ဝေနိုင်ငံမှ (စတာတိုင်း) တွင် လွတ်လပ်သည့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရေး ကော်မတီနှင့် ဝန်ထမ်းများက တစ်ဦးကိုလည်းကောင်းနာမည်စာရင်း တင်သွင်းခဲ့ကြပါသည်။ ကိစ္စငါးရပ်တွင် ဝန်ကြီးများအား ခန့်အပ်ခဲ့ကြသော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ခန့်အပ်မှုများသည် နည်းပညာ တတ်ကျွမ်းမှုပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ပြုလုပ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။^{၁၆} နိုင်ငံအများဆုံးတွင် နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီများ၏ ဘုတ်အဖွဲ့များကိုလည်း နိုင်ငံပိုင် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီကသော်လည်းကောင်း ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနကသော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် လွတ်လပ်သော ပြင်ပ အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်သူကသော်လည်းကောင်း အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်ပါသည်။^{၁၇}

လွတ်တော်နှင့်/ဥပဒေဆိုင်ရာ မူဝါဒ ရွေးချယ်စရာများ

အကြံပြုချက် ၈။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဥပဒေသစ်တစ်ရပ်ကို မိတ်ဆက်ခြင်း

နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဥပဒေသစ် တစ်ရပ်က ဤအစီရင်ခံစာတွင် ထုတ်ဖော်ပါရှိသည့် စိန်ခေါ်ချက် အားလုံးကို ဖြေရှင်းနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်သော်လည်း ယင်းက နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကို ဥပဒေအရ ရှင်းလင်းပေးရာတွင်လည်းကောင်း၊ အစိုးရ ဌာနတွင်း ညှိနှိုင်းဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဆီလျော်ညီညွတ်သော မူဝါဒချမှတ်ခြင်းတို့ ပိုမိုကောင်းမွန်စေရာတွင်လည်းကောင်း အကူအညီပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဥပဒေတစ်ခုတွင် ပါဝင်နိုင်သည့် အစိတ်အပိုင်းများမှာ-

- နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် လုပ်ငန်းများစာရင်း
- မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်းများနှင့် ရည်မှန်းချက်များ
- ငွေကြေး စီမံခန့်ခွဲမှု
- အစိုးရ၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဝယ်ယူခြင်းနှင့် ရောင်းချခြင်းအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ
- ဘုတ်အဖွဲ့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ(ကော်မတီများ အပါအဝင်)၊ သက်တမ်းနှင့် ခန့်အပ်ရန် အဆိုပြုခြင်း
- နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ဝန်ထမ်းကျင့်ဝတ် (ပြုမူဆက်ဆံရေး စည်းကမ်း)
- စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လွတ်တော်၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ ဌာနတွင်း စာရင်းစစ်နှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု တာဝန်ဝတ္တရားများ
- လွတ်လပ်သည့် ပြင်ပစာရင်းစစ်ဆေးရေး လိုအပ်ချက်များ
- ဌာနတွင်း အစီရင်ခံစာ တင်ပြခြင်း လိုအပ်ချက်များ
- အများပြည်သူသို့ အသိပေး ထုတ်ဖော်တင်ပြခြင်း လိုအပ်ချက်များ
- အပြုအမူ အမှားများအတွက် ပြစ်ဒဏ်များ

၁၅ OECD. Board of Directors of State-Owned Enterprises: An Overview of National Practices (OECD Working Party on State Ownership and Privatization Practices, 2012). Online [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/CA/SOPP\(2012\)1/FINAL&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/CA/SOPP(2012)1/FINAL&docLanguage=En).

၁၆ Heller et al., Reforming National Oil Companies.

၁၇ OECD, Board of Directors of State-Owned Enterprises.

အကြံပြုချက် ၉။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို လွှတ်တော်မှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုအတွက် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးမှု နှင့် အရင်းအမြစ်များ ထပ်မံဖြည့်တင်းပေးခြင်း

ဤအစီရင်ခံစာတွင် မီးမောင်းထိုးပြထားသည့်အတိုင်း လွှတ်တော်သည် လက်ရှိတွင် သတင်းအချက်အလက်များ လက်လှမ်းမီမှုတွင် အားနည်းလျက်ရှိပြီး နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ဘဏ္ဍာရေးအပေါ် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန နှင့် ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးတို့၏ များစွာသော ကန့်သတ်ချက်ဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာမှု ပြုလုပ်ထားမှုအပေါ်၌ မှီခိုအားထားနေရပါသည်။ ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ပူးပေါင်းကော်မတီ တွင်လည်း အစိုးရ၏ အချက်အလက်များကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာနိုင်သည့် စွမ်းရည်၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ထောက်ခံပံ့ပိုးပေးမှုနှင့် အတွေ့အကြုံအားနည်းလျက် ရှိပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ဘဏ္ဍာရေးများ ထိန်းချုပ်မှုအတွက် ၎င်းတို့၏ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အခန်းသည် ယခုအထိ အလွန် အရေးတကြီး လိုအပ်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ပူးပေါင်းကော်မတီနှင့် အခြားလွှတ်တော်ကော်မတီများသည် အီးယူ-ဥရောပ ကော်မရှင်နှင့် ယူအင်နီဒီပီ-ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ်တို့၏ အချို့သော ပံ့ပိုးမှု အကူအညီများ ရရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဤပံ့ပိုးမှုသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ခြင်း မဟုတ်သကဲ့သို့ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဘဏ္ဍာရေးများကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန် လွှတ်တော်အဖွဲ့ဝင်များအား အပြည့်အဝ ပြင်ဆင်ရာတွင် လုံလောက်မှုမရှိသေးပါ။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ အကြံပြုသည်မှာ ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ပူးပေါင်းကော်မတီနှင့် အခြား လွှတ်တော်ကော်မတီများအား လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး အရင်းအမြစ်များဖြင့် ထပ်မံ၍ အာမခံချက်ရှိသော ပံ့ပိုးပေးမှုကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ဘတ်ဂျက်မှ ခွဲဝေ ဖြည့်ဆည်းပေးသင့်ပါသည်။

အကြံပြုချက် ၁၀။ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ် ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်း

လက်ရှိ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ် ဥပဒေ ၂၀၁၀ သည် (၁) စာရင်း စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက် အပြည့်အစုံကို လွှတ်တော်နှင့် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ ဖြည့်ဆည်းပေးရန်၊ (၂) စာရင်းစစ်အစီရင်ခံစာများကို အများပြည်သူသို့ အသိပေးရန်၊ (၃) စာရင်းစစ်အစီရင်ခံစာများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ မှန်ကန်ကြောင်း တိုက်ဆိုင် အတည်ပြုမှု၊ ပြည့်စုံမှု၊ တိကျမှုနှင့် တောင့်တင်းခိုင်မာမှုတို့အတွက် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားမှု မရှိပါ။ ဥပဒေက နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်အတွက် စာရင်းစစ်ဆေးရေးသည် ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာအတွင်း ရှိကြောင်း တိတိပပ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဥပဒေက နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက မည်သည့် စာရင်းစစ်ဆေးရေး အမျိုးအစားကို ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်၊ အချိန်မီဆောင်ရွက်ရမည့် စာရင်းစစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် စာရင်းစစ်ဆေးရေး လုပ်ငန်းများ နှင့် လိုက်နာရာတွင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးသို့ မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို မျှဝေပေးရမည် ဆိုသည်

ကို ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။ ရုံး၏ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲ စစ်ဆေးမှုကို တောင့်တင်းခိုင်မာရေး ပြင်ဆင်မှုအား အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်တို့က စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

အကြံပြုချက် ၁၁။ ဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့အစည်းများ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်း

သတင်းအချက်အလက်များကို စာရင်းစစ်ဆေးရေး အာဏာပိုင်များနှင့် မျှဝေရန် နှင့် အများပြည်သူတို့အား သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေပေးရန် ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ ဥပဒေ ၂၀၁၆ ကို ပြင်ဆင်နိုင်ပါသည်။ ပုဒ်မ (၈၁) နှင့် (၈၃) တို့တွင် စာရင်းစစ်ဆေးရေး အာဏာပိုင်များကိုပင်လျှင် ပုဂ္ဂလိကဘဏ်မှဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံပိုင် ဘဏ်မှဖြစ်စေ ဘဏ်စာရင်းများ၊ မှတ်တမ်း သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်ချက်များအား လက်လှမ်းမီ ရရှိခြင်းမှ တားမြစ်ထားပါသည်။ ဗဟိုဘဏ်ကသာ လျှင် စာရင်းစစ်ဆေးရေး အာဏာပိုင်များသို့ သတင်းအချက်အလက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပြီး ယင်းသို့ ဖြည့်ဆည်းရာ၌ပင်လျှင် စုစည်းထားသည့် ပုံစံနှင့် လျှို့ဝှက်မှု အခြေခံပေါ်တွင် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပုဒ်မ (၈၂) တွင် ချွင်းချက်အချို့ ကို စာရင်းပြုစုထားပြီး ငွေကြေးခဝါချမှု ဆန့်ကျင်ရေးဥပဒေ နှင့် အကြမ်းဖက်မှုကာကွယ်ရေး ဥပဒေများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဆက်နွယ်သည့်အချက်များကိုသာ အဓိက ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤဥပဒေကိုအခြားစာရင်းလက်ကျန်များသတင်းအချက်အလက်များနှင့် အစိုးရ လုပ်ငန်းရပ်များ၏ ဘဏ္ဍာရေး သတင်းအချက်အလက်များကို လျှို့ဝှက် ထိန်းသိမ်းရန် ဤဥပဒေကို အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ အကြံပြု တင်ပြလိုသည်မှာ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် နိုင်ငံပိုင် အဖွဲ့အစည်းများသည် ဤ လျှို့ဝှက်မှု သတ်မှတ်ချက်များနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ ရှင်းလင်းအောင် ပြုကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဖက်စပ်မိတ်ဖက် လုပ်ငန်းများ၏ ဘဏ္ဍာရေးများကို ခြေရာကောက်နိုင်ရန် ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ ပြည်ထောင်စု ရှေ့နေချုပ်ရုံး နှင့် အခြား အစိုးရဌာနများအား ခွင့်ပြုရန် အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်တို့မှ ပုဒ်မ (၈၁) မှ (၈၃) အထိကို ပြန်လည်စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။

အကြံပြုချက် ၁၂။ မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်

မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ ၂၀၁၆ က လက်ရှိတွင် မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင် (အမ်အိုင်စီ) အတည်ပြုချက်ဖြင့် အရေးပါသည့် အခွန်ကင်းလွတ်မှုနှင့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် ကာလများ ခွင့်ပြုပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန နှင့် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် တွက်ချက်မှုများအရ ဤအခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် မက်လုံးပေးမှုအမျိုးအစားက ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်စဉ် အခွန်အကောက်ရငွေတွင် ဒေါ်လာ ဘီလီယံများစွာ ဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်စေပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ သဘာဝ သယံဇာတ ကုမ္ပဏီများ နှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စာရင်းစစ်ဆေးမှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရသည်မှာ အလွန်အလွန် ခက်ခဲပါသည်။ မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေတွင် ထိုကဲ့သို့သော ကဏ္ဍများတွင် အခွန်ကင်းလွတ်မှုနှင့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ကာလ မပေးမှုကို တားမြစ်ရန် ပြင်ဆင်မှုကို စဉ်းစားရန် အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်တို့အား မီးမောင်းထိုး တင်ပြအပ်ပါသည်။

နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ

ဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်များ

အကြံပြုချက် ၁၃။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုစီက ရှင်းလင်းသည့် ရည်ရွယ်ချက်များ၊ ကိန်းဂဏန်းနှင့် အချိန်ကာလအားဖြင့် ဘောင် သတ်မှတ်ထားသည့် ရည်မှန်းချက်များ (ပစ်မှတ်များ) နှင့် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည် ရလဒ် သတ်မှတ်ချက်များကို အများပြည်သူသို့ ကြေညာအသိပေးရန် လိုအပ်ခြင်း

ရှင်းလင်းသည့် ကုမ္ပဏီ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ ပစ်မှတ်များနှင့် ရလဒ် သတ်မှတ်ချက်များအတွက် လိုအပ်ချက်ကို နိုင်ငံပိုင် ကုမ္ပဏီများအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှု စံချိန်စံညွှန်းများက အလေးထားပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အလေးထားခြင်းမှာ အကြောင်းအမျိုးမျိုး ရှိပါသည်။ ပထမအချက်မှာ ထိုလိုအပ်ချက်များက အစိုးရအား အန္တိမ ရှယ်ယာပိုင်ရှင်အဖြစ် ကုမ္ပဏီများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုင်းတာနိုင်ပြီး ကုမ္ပဏီသည် အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားအတွက် သေချာစွာ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိမရှိကိုလည်း စစ်ဆေးနိုင်ပါသည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ယင်းလိုအပ်ချက်များသည် စီမံခန့်ခွဲမှုအား သတ်မှတ်ထားသော ရည်မှန်းချက်များမှ လမ်းလွဲသွားစေရန် နှင့် ကောင်းမွန်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရန် ကူညီပေးပါသည်။ တတိယအချက်မှာ အလုပ်ခန့်အပ်မှုများ၊ ထုတ်ပယ်မှုများ၊ တိုးမြှင့်ပေးမှုများနှင့် ဘဏ္ဍာရေး မက်လုံးပေးမှုများနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ အစိုးရမှ ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ကုမ္ပဏီ တာဝန်ရှိသူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုင်းတာရန် အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အချို့သော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ရည်မှန်းချက်များနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဆိုပြီး ချမှတ်ထားရှိသော်လည်း မိမိတို့အနေဖြင့် ရှင်းလင်းသည့် မူဝါဒ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ ပစ်မှတ်များ သို့မဟုတ် စွမ်းဆောင်ရည် သတ်မှတ်ချက်များကို ရှာဖွေ ဖော်ထုတ်နိုင်စွမ်း မရှိခဲ့ပါ။ အကောင်းဆုံးမှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် သက်ဆိုင်ရာ မိခင်ဝန်ကြီးဌာနများ၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန နှင့် လွှတ်တော်တို့နှင့် ညှိနှိုင်းဖော်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ယင်းတို့ကို ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အာရှတိုက်ရှိ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အများစုတွင် ရှင်းလင်းသည့် ရည်ရွယ်ချက်များ၊ ပစ်မှတ်များနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် သတ်မှတ်ချက်များ ရှိကြပါသည်။ ဥပမာ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ပီတီတီ ထိုင်းလင်း (PTT Thailand) ၏ စွမ်းဆောင်ရည် သတ်မှတ်ချက် အညွှန်းကိန်းများမှာ - စုစုပေါင်း ရောင်းငွေအပေါ် အသားတင်အမြတ် ရာခိုင်နှုန်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ် အမြတ်ပြန်ရချက် ရာခိုင်နှုန်း၊ စုစုပေါင်း ရရန်ပိုင်ခွင့်အပေါ် ပြန်ရချက် ရာခိုင်နှုန်း၊ ကြွေးမြီနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုအချိုး ရာခိုင်နှုန်း၊ အသားတင် ကြွေးမြီနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုရာခိုင်နှုန်း၊ EBITDA နှင့် အတိုးကာမိမှုတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံရှိ ပက်ထရိုဗီယက်နမ်၏ စွမ်းဆောင်ရည် သတ်မှတ်ချက် အညွှန်းကိန်းများမှာ-

အကြမ်းအမြတ်/ရငွေ၊ အသားတင်အမြတ်/ရငွေ၊ ရရန်ပိုင်ခွင့်များအပေါ် ပြန်ရချက်နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ် ပြန်ရချက်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။^{၁၈} ဤကိစ္စနစ်ရပ်လုံးတွင် ကုမ္ပဏီ၏ စွမ်းဆောင်ရည် သတ်မှတ်ချက်များကို အခြားနိုင်ငံများနှင့် ယခင် အတွေ့အကြုံများပေါ်တွင် နှိုင်းယှဉ်သတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီ တာဝန်ရှိသူများကိုလည်း ကာလလတ်အတွင်း စွမ်းဆောင်ရည်ကို ကောင်းမွန်တိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပြီး တာဝန်ပေးထားပါသည်။

အကြံပြုချက် ၁၄။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ပြည့်စုံသော ဘဏ္ဍာရေးနှင့် နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာများ ပြုစုထုတ်ပြန်ရန် လိုအပ်ခြင်း (အကြံပြုချက် (၈) နှင့် ပေါင်းစည်းနိုင်ပါသည်။)

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပိုင်းတွင် တိုးတက်လာခြင်းသည် လွှတ်တော်၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး စသည့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မီဒီယာတို့အတွက်ပါ အလွန် အရေးပါသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည်သာမက နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အများပြည်သူတို့အကြား ယုံကြည်မှုကို တည်ဆောက်ပေးပါသည်။ အချို့သော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်ပတ်သက်သည့် အချို့သော သတင်းအချက်အလက်များကို မြန်မာနိုင်ငံ တွင်းထွက် သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းစီမံကိန်း MEITI အစီရင်ခံစာများကို ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်နှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များမှ ရရှိနိုင်သော်လည်း၊ ချီလီနိုင်ငံမှ Codelco၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ Indian Oil သို့မဟုတ် ထိုင်းနိုင်ငံမှ PTT Thailand တို့နှင့် မတူဘဲ ဥပမာ ဤစာတမ်းတွင် လေ့လာထားသော မည်သည့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကမျှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီသော ဘဏ္ဍာရေး သို့မဟုတ် နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာကို အွန်လိုင်းပေါ်တွင် တင်ပြထားခြင်း မရှိကြပါ။^{၁၉}

ထိုနှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာများတွင် အောက်ပါအချက်များ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

- အဓိက လုပ်ငန်းရပ်များ ဖော်ပြချက်တစ်ရပ်၊ ပေါင်းစပ်လုပ်ကိုင်သည့် ဖက်စပ် မိတ်ဖက်များ၏ စာရင်းနှင့်အတူ အရေးပါသော လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများ တိုးတက်မှု အခြေအနေများ အပါအဝင် ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းရပ်များအား ခန့်မှန်း သုံးသပ်ခြင်း
- အကြီးတန်း စီမံခန့်ခွဲရေး အရာရှိများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် သော့ချက်ကျသော ဌာနခွဲများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ အပါအဝင် ကော်ပိုရိတ် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ
- လုပ်ငန်းစီမံချက် တစ်ခုချင်းစီနှင့် ဝင်ငွေစီးဆင်းမှု လမ်းကြောင်း တစ်ခုချင်းစီ၏ ရငွေများ (အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ်)
- လုပ်ငန်းစီမံချက် တစ်ခုချင်းစီ၏ အသုံးစရိတ်များ (အတိတ်၊

၁၈ PTT Thailand and PetroVietnam annual reports

၁၉ List is drawn from state-owned company annual reports, OECD standards and Heller et al., Reforming National Oil Companies.

ပစ္စည်းနှင့် အနာဂတ်)

- ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်သို့ ငွေ အဝင်အထွက်များ အပါအဝင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်ထောင်စုတို့ အကြား ငွေကြေးဆက်သွယ် ဆက်ဆံမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ် ပါရှိသည့် စာရင်းကိုင် စနစ်တစ်ရပ်
- လုပ်ငန်းခွဲများနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ အပါအဝင် လုပ်ငန်းစီမံချက် တစ်ခုချင်း၏ ရရန်ပိုင်ခွင့်များ (ရင်းနှီးပစ္စည်းများ)
- ကြွေးမြီများ အသေးစိတ် ဖော်ပြချက်
- ငွေကြေး ပြန်လည်မရရှိသော လုပ်ငန်းရပ်များ (နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အဓိက လုပ်ငန်းများနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်နွယ်မှုမရှိသည့် လုပ်ငန်းရပ်များ)
- ကုန်စည်ဝယ်ယူမှု၊ ပမာဏ၊ အမျိုးအစား နှင့် ရောင်းချမှုနှုန်း အပါအဝင် ရေနံ သို့မဟုတ် ဓါတ်သတ္တု ရောင်းချခြင်းများအား အသေးစိတ် အစီရင်ခံခြင်း ကဲ့သို့သော အခြား သက်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးသတင်း အချက်အလက်များ

အကြံပြုချက် ၁၅။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား လွတ်လပ်သော ပြင်ပ စာရင်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်စေခြင်း

ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လွှတ်တော်နှင့် ဘဏ္ဍာရေး ကော်မတီများ အပါအဝင် လက်ရှိ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရေး အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ တာဝန် ဝတ္တရားများနှင့် စွမ်းရည်များကို မြှင့်တင်နိုင်သော်လည်း နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား လွတ်လပ်သည့် ပြင်ပစာရင်း စစ်ဆေးခြင်းထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည်တော့ မဟုတ်ပေ။ လွတ်လပ်သည့် ပြင်ပစာရင်း စစ်ဆေးခြင်းသည် အစီရင်ခံမှုများ၏ တိကျမှု၊ အရည်အသွေးနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အများစု ယုံကြည်မှုတိုးတက်လာစေရေးတို့ကို အာမခံနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့က ကုမ္ပဏီတွင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကွာဟမှုများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရာတွင်လည်း ကောင်းကုမ္ပဏီများ၏ဆောင်ရွက်ချက်များပိုမိုကောင်းမွန်စေရာတွင်လည်းကောင်း ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။ Ernst & Young, PwC, Deloitte or KPMG ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာ ကုမ္ပဏီကြီးများ၏ ဝန်ဆောင်မှုများသည် ဈေးကြီးသည်မှန်သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရိုးသားဖြောင့်မတ်စွာ ဆောင်ရွက်မှုပေါ်တွင် အာမခံချက်ပေးပြီး ပေးရသော ငွေကြေးအတွက် ပြန်လည်ရရှိသည့်အကျိုးအမြတ်နှင့် တန်ပါသည်။ ကြီးမားသည့် အမြတ်အစွန်းမရှိသော နိုင်ငံတော် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အများစုကို ပထမ ဦးစားပေး၍ ပြင်ပလွတ်လပ်သော စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းကို ချက်ချင်း ဆောင်ရွက်ရန် အကြံပြု တင်ပြအပ်ပါသည်။ အကောင်းဆုံးမှာ ယင်း စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းများကို အများပြည်သူသို့ အသိပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အကြံပြုချက် ၁၆။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိသူများအား လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည် တိုးတက်မှုအတွက် မက်လုံးပေးမှုကို စဉ်းစားရန်

ဤအစီရင်ခံစာက မီးမောင်းထိုးပြထားသည့် စိန်ခေါ်ချက်တစ်ရပ်မှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ရှိသူများအတွက် လစာနှင့် ခံစားခွင့်များသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည့် အနေအထား မရှိပေ။ ဆိုလိုသည်မှာ အမြတ်အစွန်း ရရှိမှု ပိုမိုတိုးတက်စေရန် ဌာနတွင်း မက်လုံးပေးမှုများကို ပိုမိုတောင့်တင်း ခိုင်မာအောင် လုပ်ဆောင်စေနိုင်ပါသည်။ လစာများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများအရ ဆိုလျှင် နည်းပါးပါသည်။ အလွန်ကောင်းမွန်သော ကုမ္ပဏီ၏ စွမ်းဆောင်ရည် သို့မဟုတ် ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မီခြင်းတို့အတွက် ငွေကြေး သို့မဟုတ် ငွေကြေးမဟုတ်သော ဆုပေးမှု မရှိသလို ညံ့ဖျင်းသော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ချက်နှင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းနှင့်လည်း ချိတ်ဆက်ထားခြင်း မရှိပေ။

နိုင်ငံတကာရှိ အစိုးရများစွာသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အမှုဆောင်များ၊ မန်နေဂျာများ သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းများအတွက် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်အပေါ် မက်လုံးပေးမှုများကို မိတ်ဆက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ဥပမာ ဘူတန်နိုင်ငံတွင် ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူးနှင့် အဆင့်တူ အကြီးတန်း စီမံခန့်ခွဲရေးအပိုင်း ပြန်လည်ခန့်အပ်မှုသည် ဆောင်ရွက်ချက် ညွှန်ကိန်း ကိုက်ညီ အောင်မြင်မှုပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ ကာဇတ်စတန်နိုင်ငံ နှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့တွင် အလားတူ စနစ်များ ရှိကြပါသည်။ ထို့ပြင် တရုတ်နိုင်ငံတွင် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်မှု ရလဒ်များသည် အမှုဆောင်များ၏ လစာများကို အဆုံးအဖြတ် ပေးပါသည်။

ဘူတန်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ ကာဇတ်စတန်နိုင်ငံ၊ ကိုးရီးယားနိုင်ငံ၊ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ၊ စင်ကာပူနိုင်ငံ နှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့တွင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံစီက အလတ်တန်း မန်နေဂျာများ သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းများအား စွမ်းဆောင်ရည်ပေါ်တွင် မူတည်၍ ဆုကြေးပေးမှုများ ပြုလုပ်ပေးပါသည်။ ဥပမာ ကိုရီးယားနိုင်ငံတွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ကော်ပိုရေးရှင်း၏ စီအီးအို (အမှုဆောင် အရာရှိချုပ်) များသည် ၎င်းတို့၏ ယမန်နှစ် လစာမှ (၀) မှ (၁၂၀ %) အကြား ဆုကြေးငွေ ရရှိနိုင်ပြီး ဝန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့၏ လစဉ် လစာ၏ (၀) မှ (၂၅၀ %) အကြား ဆုကြေးငွေ ရရှိကြပါသည်။ ကာဇတ်စတန် နိုင်ငံတွင် ရလဒ်များအပေါ် တာဝန်ခံမှု တိုးတက်လာစေရန်နှင့် မက်လုံးပေးမှုများအတွက် ဓမ္မဒိဋ္ဌာန်ကျသည့် ခိုင်လုံသော အကျိုးအကြောင်းပြချက်တို့ကို ဖန်တီးနိုင်ရန် အလို့ငှာ ကုမ္ပဏီအတွက် သော့ချက်ကျသည့် ညွှန်ကိန်းများကို အသုံးပြုခြင်းမှတစ်ဆင့် ကြီးကြပ်ရေးအဖွဲ့ တစ်ဖွဲ့သည် စီအီးအိုနှင့် အမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင်များ၏ လုပ်ငန်းရပ်များကို အကဲဖြတ် စစ်ဆေးပါသည်။ ထို့နောက် အကြီးတန်း အရာရှိများ၏ လစာသည် ကော်ပိုရိတ် တစ်ခုလုံး၏ လုပ်ငန်း

စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် တစ်ဦးချင်း၏ လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည် နှစ်ခုလုံး နှင့် ချိတ်ဆက်မှု ရှိပါသည်။ ထို့နောက် အလွန် ကောင်းမွန်သည့် ဆောင်ရွက်မှု အကဲဖြတ်မှု ရလဒ် ရရှိကြသည့် အမှုဆောင်အရာရှိများ သည် အနာဂတ် ပြောင်းရွှေ့မှုများနှင့် ရာထူးတိုးမြှင့်မှုများအတွက် “ပါရမီထူးသူများအဖွဲ့” တွင် နာမည်စာရင်း ထည့်သွင်းထားနိုင်ပါ သည်။^{၂၀}

မိမိတို့၏ အကြံပြုချက်မှာ ဤနည်းလမ်းကို စဉ်းစားမည်ဆိုလျှင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကြီးကြပ်ကွပ် ကဲ စစ်ဆေးရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ပြဋ္ဌာန်းပြီးမှသာလျှင်အကောင် အထည် ဖော်သင့်ပါသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ထိရောက်သည့် ကြီးကြပ်မှုမရှိလျှင် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်အပေါ် ဆုပေးမှုများသည် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အမြတ်အစွန်း ရရှိမှု တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

AUTHORS: Andrew Bauer, Arkar Hein, Khin Saw Htay, Matthew Hamilton and Paul Shortell

RENAISSANCE INSTITUTE

Natural Resource Governance Institute

Renaissance Institute (ဉာဏ်သစ်လင်း သုတေသနအဖွဲ့)

Renaissance Institute (ဉာဏ်သစ်လင်း သုတေသနအဖွဲ့) သည် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အထောက်အကူပေးရန် အဓိက ရည်ရွယ်သော ပညာရှင်အဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် စတင် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး အဖွဲ့သည် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပိုမို သန်စွမ်းလာရေးကို အဓိက အာရုံထားကာ မူဝါဒ ချမှတ်ရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန် ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများ ပေးလျက်ရှိပြီး အစိုးရ၏ စွမ်းရည်တည်ဆောက် ရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း ကူညီဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည့်အပြင် အစိုးရ နှင့် အခြား သက်ဆိုင်သူများအကြား ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်မှု လွယ်ကူ ချောမွေ့စေရန်တို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် လက်ရှိ အစိုးရ၏ ဦးစားပေး မူဝါဒများဖြစ်သော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးနှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေ စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးတို့ကို ပံ့ပိုးကူညီလျက် ရှိပါသည်။

Natural Resource Governance Institute (NRGI)

လွတ်လပ်ပြီး အကျိုးအမြတ် မရှာဖွေသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော သဘာဝ သယံဇာတ အရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှု အကြံပေးအဖွဲ့ (Natural Resource Governance Institute) သည် ပြည်သူများအား မိမိတိုင်း ပြည်မှ ထွက်သော ရေနံ၊ သဘာဝဓါတ်ငွေ့ နှင့် သတ္တုတွင်းထွက်များ ကြွယ်ဝမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို သိရှိနားလည်စေရန် လက်တွေ့အသုံးချ သုတေသနပြုခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ နည်းပညာပိုင်းဆိုင် ရာ အကြံပေးခြင်းနှင့် စည်းရုံးရေး ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် ကူညီပေးပါသည်။